

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 24 OKTOBER 2023

Vergaderzaal 5

1. Agenderingsverzoek fracties GroenLinks, van Waardhuizen, VVD, CDA, PvdA en Gewoon Dordt over private kleine windmolens (expertsessie)

Voorzitter: mevrouw Van Vugt-Roose
Commissiegriffier: mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)
Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Mevr. Kamphuis (SP)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Struijk (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. Wringer (Beter voor Dordt)

Insprekers: dhr. R. Haegens.

Deskundigen: dhr. H. Verhagen, dhr. J. Engels.

Portefeuillehouders: wethouder T. de Jonge.

De voorzitter: Goedenavond allemaal. We kunnen volgens mij beginnen, want het is tijd, geweest al inmiddels. Iedereen van harte welkom, in elk geval alle raads- en commissieleden en ik zou en ook de gasten, die hier aanwezig zijn. Het gaat om twee gasten, die vanuit hun expertise ons ook wat gaan vertellen. En we hebben ook een inspreker, die in elk geval ook kort het woord zal voeren. Verder wil ik straks even het rondje maken om, zodat iedereen zich kan voorstellen voor het verslag en de notulen. Ik geef alvast mee, daar op de hoek zit een journalist van het AD, maar die neemt verder niet deel aan deze vergadering. Ja? Maar hij mag daar zitten, omdat hij dan wat lekkerder schrijft. Ik wil hier links van me maar beginnen.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Struijk: Leen Struijk, ChristenUnie/SGP.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De voorzitter: Dan gaan we naar de overkant. Dan hebben we, mijnheer Haegens, u mag u ook even voorstellen.

De heer Haegens: Ik ben Rob Haegens, de aanstichter van de discussie over de windturbines, volgens mij.

De heer In 't Veld: Richard In 't Veld, VSP.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Damen: Leo Damen, PvdA.

De heer Verhagen: Herman Verhagen, partijloos.

De heer Engels: Jan Engels, Klimaatverbond Nederland.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

De voorzitter: En ik ben Franciske van Vugt, vanavond uw voorzitter.

De voorzitter: We zitten hier vanwege het agenderingsverzoek van diverse partijen, GroenLinks, Fractie van Waardhuizen, VVD, CDA, PvdA en Gewoon Dordt over de private windmolens. In het dossier hebben, zijn er nog wat stukken toegevoegd. Dus niet meer alleen het agenderingsverzoek, maar ook de eerdere beantwoording van vragen en nog de situatie, zoals die in andere plaatsen al is, in Oss. Daar gaan we dus vanavond het over, spreken over de vergunningen voor het plaatsen van windmolens en de beleidsregels kleine windturbines in Oss. We onderzoeken dus met elkaar of zoiets in Dordt ook mogelijk is en of dat kansrijk is en wat er dan voor nodig zou zijn. We hebben eerst de inspreker, mijnheer Haegens. Die krijgt vijf minuten de tijd om te vertellen over, niet dus over de eigen situatie, maar wel over zoals hij de situatie in Dordt heeft ervaren omtrent regelgeving.

Er mag dus niks over eigen dingen worden verteld, gezien de belangen die daar spelen. Dus ik wil eerst mijnheer Haegens het woord geven, om het woord te doen. Ondertussen schuift ook even zien, ja, mijnheer Gorter nog aan.

De heer Gorter: Mijn excuses, dat ik iets te laat ben.

De voorzitter: Excuses aanvaard. Dan gaan we naar en is er daar, oh, er is nog iemand bijgekomen. Ja.

De heer Stam: Ja, ik ben zo klein, dat je me over het hoofd ziet, maar ik ben inmiddels ook aangeschoven.

De voorzitter: Gelukkig zie ik u niet over het hoofd, mijnheer Stam. Ook van harte welkom. Gaan we naar de heer Haegens.

De heer Haegens: Ja, ik ben natuurlijk onder andere gezien mijn verleden wel een bekende Dordtenaar, als coöperatie directeur en voorzitter van een wooninstelling voor ouderen. Ik ga het niet over mijn eigen belang hebben, dus laat de naam Haegens zitten. Ik ben door diverse mensen, al of niet sarcastisch, uitgemaakt voor Rob Kichot. Dus, en die Rob Kichot, die woonde hier in deze stad en die woont hier nog steeds. Die legde op een gegeven moment zonnepanelen op zijn dak en toen kwam hij een jong clubje tegen. Volgens mij hebben een aantal mensen van u ook vanavond, daar een nieuwsbrief ook al over gehad. Die zeiden tegen hem, joh, maar die zonnepanelen doen het 's nachts helemaal niet. In de winter heb je eigenlijk niks aan. Waarom zou je niet iets van een kleine windturbine neerzetten? Nou, dat leek mij of die Rob Kichot in dit geval, een goed plan en ook een heel logisch plan. Dus wat deed hij, als goed geaard burger? Hij denkt, nou, dat zal niet zomaar gaan. Dus wat deed hij toen? Hij heeft een omgevingsvergunning aangevraagd. Dat is best een moeilijk proces als je een omgevingsvergunning aanvraagt en uiteindelijk te horen krijgt van, dat is heel moeilijk, want we hebben geen beleid op dit punt. Dus wat moeten we nou op die aanvraag antwoorden? Het antwoord wat je dan krijgt is, dat er op basis van de staande regelgeving, namelijk een bestemmingsplan en ik wilde hem in eerste instantie in de tuin zetten, maar dat vonden mijn burens ook niet zo'n goed plan, dan kan dat niet. En als het gaat over de stedenbouwkundige kant of de beeldbepalende kant, of hoe je het ook noemt, welstand, is dat ook een probleem. Nou snap ik dat best, want ja, dat zijn de regels. Maar ik heb uiteindelijk die zaak doorgezet, met een half jaar vertraging. Ik ben al ...

De voorzitter: Mijnheer Haegens, dit gaat teveel al over uw eigen kwestie, dus het moet echt algemener blijven.

De heer Haegens: Oké, dan ga ik daarvan af. Ok, dus wat doe je dan op een gegeven moment? Dan denk je bij jezelf, dat gaat niet over mij. Ik doe het voor mijn kleinkinderen, maar dat ga ik ook niet in mijn eentje doen. Dat moet ik ook niet in mijn eentje willen doordrijven, op een of andere manier. Dus ik heb contact gezocht met politici die ik kende, die zitten ook voor een groot deel hier. En aan hun verteld, hoe zou je daar nou eigenlijk mee om moeten gaan, met zo'n kwestie?

En ik ben ook, dat raak je dan langzamerhand, een beetje expert in die business, gaan kijken van, wie is er nou elders in het land, die daar iets zinnigs over kunnen zeggen? Omdat het niet over mij gaat natuurlijk, uiteindelijk. En die mensen, die hebben we ook gevonden en de politiek heeft ook de handschoen opgepakt. Zijn diverse dingen in de krant verschenen en eigenlijk en daar ben ik ook wel blij om, gaat het daardoor niet meer over mij. Het gaat over klimaat, over hoe we nieuwe energiesystemen kunnen introduceren in een stad en hoe dat zou moeten. Ik ben toen ook te rade gaan bij de gemeente Oss. Tot mijn grote verbazing kreeg ik daar te horen van, is dat een thema dan? Het is hier nooit een thema geweest. Elke Ossenaar mag zo'n ding aanvragen, mits op het dak gezet. Toen ben ik eigenlijk, heb ik me een stuk teruggetrokken. Omdat ik denk dat jullie als lokale politiek, maar ook de andere kant mijn buurt Oud-Krispijn, waar ik natuurlijk woon en waar vanuit de buitenwacht ook gezegd is, betrek ons als buurtbewoners bij dit hele proces hoe je zoiets implementeert. Ja, dat is in feite, hoe ik me daar ook onder die ja, vlag als buurtbewoner heb verplaatst. Die hopen ook nog steeds, ondanks het antwoord van in eerste instantie aan de vragen van de raad, dat alsnog ook de buurt mee kan praten over, wat moet je in zo'n nou eigenlijk situatie doen, welke regels moet je van toepassing verklaren? Mijn burens ook die hier vanavond niet zijn, die zouden dat ook graag willen weten. Want ze vinden het zeer interessant, mits het geen overlast geeft. Dus ja, dat is eigenlijk, daar wil ik dan ook maar mee stoppen. Omdat dit eigenlijk niet over mijn eigen zaak gaat. Mijn vrouw zei tegen mij, die zat naar Omroep Max te kijken, ik heb het niet gezien, dat Frans Timmermans daar zat in tranen met zijn kleinkind. En toen dacht ik ja, ik had mijn kleinkind mee willen nemen vanavond. Hij is tien jaar en hij snapt precies, wat opa doet voor hem, maar hij is op herfstvakantie. Daar zou ik wel mee willen eindigen, dat ik het op mijn leeftijd allang niet meer voor mezelf doe. Maar de toekomstige generaties, die met een klimaatcrisis moeten worstelen en daar iets van moeten bakken. En daar elke dag niet echt vrolijk van worden. Dus ik wens jullie allen veel succes. Ik moet ook zeggen, ik dank ook die politici. Ik ken ze natuurlijk niet allemaal, excuus, ik heb ze ook niet allemaal benaderd. Ik heb maar gewoon in mijn eigen netwerk gekeken, wie ik nou wel en niet kende. Die bedank ik ook, dat zij nu het initiatief hebben overgenomen en het in een traject trekken met externen en experts, waar het volgens mij ook thuishoort. Behalve, dat ik als buurtbewoner namens een aantal buurtbewoners zegt, ik hoop dat wij als buurtbewoners ook serieus in dat proces worden betrokken. Dank u wel.

De voorzitter: U bent keurig netjes binnen die vijf minuten gebleven, zijn nog negen seconden over. Ik wil u bedanken. U geeft vooral aan, tegen welke beleidsregels er aangelopen kan worden door inwoners in Dordrecht, als ze iets willen doen, wat nog niet is geregeld. Zijn er raadsleden, commissieleden die hierover verhelderende vragen willen stellen aan de heer Haegens? De heer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. U noemde de gemeente Oss. Ik ben eigenlijk best wel benieuwd, daar is het helemaal geen thema. Staat het daar vol met molentjes?

De heer Haegens: Het interessante is, het staat niet vol met molentjes. De gemeente heeft daar twee jaar geleden een aantal molentjes en het is een speciaal type molen hè, waar we het over hebben, niet die Bolcom molentjes, op het dak van het stadskantoor gezet. Omdat zij het idee hadden, dat die molentjes per molen, voldoende stroom voor een huishouden gingen produceren. En ook geen geluid maakt. Dat klopt. Dat is allemaal gebeurd. Ik heb die gemeente ook benaderd, de fractievoorzitter van één van die partijen is een Dordtse en gezegd, joh, en nu? Nou, zegt ze, elke Dordt of Ossenaar, Ossenees, ik weet niet hoe ze heten, die hebben toestemming om zo'n type windmolen, het is dus niet van alles en nog wat, op hun dak te zetten. Dus niet in de tuin. Toen heb ik dat bedrijf gebeld, die die molens maakte, Green Belt. En ik zeg, God, jullie hebben die dingen daar neergezet. Ja. Ik zeg, maar wat is er dan uitgekomen? Hij zegt, niks. Die molens zijn perfect, die maken geen geluid. Iedereen is er blij mee. Maar niemand, althans er zijn, er is te weinig vraag naar in Nederland, dat wij dat kunnen produceren op een officiële manier.

De voorzitter: Oké. Dus niet heel Oss staat vol met molentjes. Dat was de vraag. Zijn er nog meer verhelderende vragen? De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja. Ik, wij zijn, zitten hier ook om een beeld te vormen, van de mogelijkheden en zinvolheid van dat soort dingen. Dus kunt u iets zeggen over de opbrengst van dit soort molentjes, hoeveel energie leveren die?

De voorzitter: Ik breek heel even in. Er is iemand die een telefoon heeft, die elke keer erdoorheen zoekt. Ja? Lucht, de windververser. Ja, die molentjes, ja. Ik wil ook even opmerken aan de raads-, commissieleden, er komen natuurlijk nog twee deskundigen aan het woord. Die kunnen denk ik, misschien zijn dat soort vragen, dus bedenk even goed, of de vragen nu aan meneer Haegens gesteld worden of straks. U heeft hem nu gesteld, dus ... Ja.

De heer Van der Meer: Ik heb hem nu gesteld en ik wil graag een antwoord.

De voorzitter: Nee, dat is helemaal goed.

De heer Van der Meer: En als iemand anders daar een beter antwoord op geeft, dan vind ik dat ook best.

De heer Haegens: Nou, dat was voor mij natuurlijk ook, voor ons allemaal denk ik ook, een vraag van, zijn dat nou die molentjes waarvan ik te horen kreeg, joh, die maken helemaal geen stroom of net zelfde wat. Het zijn ze dus niet. Het is een jong Dordts bedrijf. Ik ben ook aan de Hogeschool gelieerd, daar zijn zij ook mee bezig om dit soort zaken uit te vinden, Avans Hogeschool. Net vanochtend of vanmiddag heb ik ze gebeld, hoe het ermee stond. Ze hebben geloof ik, een nieuwsbrief gestuurd aan een aantal raadsleden of iedereen, dat het ding inderdaad, dat wat ze ervan verwachtten, produceert. n dat is heel veel, duizenden kilowatts per jaar. Het heeft te maken met de constructie, het is een Savonius-type, daar ben ik ook wel achter. Daar kunnen anderen wat over zeggen, die geen geluid maken. Het ding is kei sterk. Dus er is een ander Dordts bedrijf bij betrokken, bij het recyclebare materiaal.

Het zat hem ook in het, dat kan iedereen wel begrijpen die een beetje bèta heeft, ook in de wrijving van het motortje. Nou, dat, die versies zijn klaar. Alleen, gezien de wat moeilijke situatie, durfden ze het niet op het dak van het bedrijf in Dordrecht te zetten. Onder het motto, dan moeten we een omgevingsvergunning aanvragen, die we niet krijgen. Maar dat is nu voorbij sinds vanmiddag. Ik, we kunnen gaan kijken, we kunnen gaan horen, we kunnen gaan zien. Maar ik ben er tegelijkertijd van overtuigd, als je je gaat verdiepen in de materie, wat ik toch wel heb gedaan, er zijn veel meer partijen op dit moment, die inzien, dat die molentjes van zeshonderd euro zonder omvormer met wieken die een hoop herrie maken, dat dat niet de toekomst is van het thema van vanavond.

De voorzitter: Oké. Het is een helder antwoord. Zijn er nog vragen, die echt bij de heer Haegens thuishoren? Dan wil ik nu voorstellen, dat het woord gaat naar de heer Verhagen. Of er was nog een vraag?

De heer Gorter: Nee, ik had nog een vraag, maar ik wacht even tot de andere inspreker. Misschien dat dan het antwoord al gegeven wordt.

De voorzitter: Nou, de anderen zijn geen insprekers, zij zijn experts. Want de inspreker gaat zo naar de publieke tribune, dus dat kan niet daarna nog.

De heer Gorter: De andere deskundigen.

De voorzitter: Ja. Dan gaat het woord naar de heer Verhagen en dan wil ik de heer Haegens vragen om dan daar weer plaats te nemen. De heer Verhagen.

De heer Verhagen: Ja, dank u wel. Misschien even ter introductie. Ik ben een oude man, zoals jullie zien. En het klopt, ik hou me vijftig jaar bezig met de energietransitie. Dit jaar, dus in 1973 ben ik daarmee begonnen. In 1981 werkte ik bij de Vereniging Milieudefensie en zetten wij een windmolentje, op het dak van het pand aan de Tweede Weteringplantsoen. De laatste zeven jaar, ik weet niet of het een aanbeveling is hier in Dordrecht, heb ik bij HVC gewerkt. Waar ik me bezighield met maatschappelijke en politieke acceptatie van de energietransitie. Maar ik ben daar sinds 1 juli weg, omdat ik semi met pensioen ben. Goed, dat ter introductie. Het onderwerp hier vanavond, even iets qua, van context. Bij energietransitie gaat het altijd om twee opgaves. We hebben een fysieke opgave en dan praten we over panelen, over pijpen, over putten en over pompen. Fysieke infrastructuur. Maar de energietransitie is natuurlijk ook een sociale opgave en dan gaat het over acceptatie en over draagvlak en dat soort dingen. Lokale overheden, die zitten in de energietransitie. Elke dag staan ze voor de opgave om die twee, om die fysieke en die sociale component, om die op een logische en vloeiende manier en soepele manier, met elkaar te verbinden. Dat is vaak hartstikke lastig. En er ontstaan ook vaak spanningsvelden daartussen. Want je kan zeggen vanuit de fysieke opgave en vanuit de doelstellingen, die we landelijk maar ik denk ook lokaal, die geformuleerd zijn, moet er eigenlijk een enorme versnelling plaatsvinden. Maar vanuit de sociale opgave willen mensen terecht, vaak ervoor zorgen, dat voldoende tijd wordt genomen om ervoor te zorgen, dat iedereen die mee moet in de energietransitie, ook mee wil en mee kan en mee gaat. Dat kost juist veel tijd.

Dus dan krijg je een soort spagaat, aan de ene kant moet je versnellen en aan de andere kant, moet je genoeg tijd nemen en in zekere zin verlangzamen. Dat is lastig en dat kom je op allerlei manieren bij lokale overheden tegen. We zien dus ook regelmatig fricties ontstaan, tussen de wereld van de lokale overheid en de leefwereld of de belevingswereld van de inwoners in een gemeente. En dat leidt vaak tot vertraging. Dan is dus de vraag, zijn er manieren om die vertraging tegen te gaan? Ik zal een voorbeeld noemen. Het is, wat we hier nu vanavond bespreken, is een variant op wat we eerder hebben gehad bij andere thema's. Er is een initiatief voor een windpark, er is een initiatief voor een zonnepark, grondgebonden zon. Er is straks misschien een initiatief voor een geothermie project en in dit geval, voor een kleine windmolen voor particulier gebruik, in de gebouwde omgeving. De gemeente moet zich vervolgens verhouden tot zo'n project en er goedkeuring aan verlenen of een vergunning voor verlenen. Maar vaak wordt dan na langdurige discussie en veel dralen en vertraging die dan ontstaat, dan wordt eigenlijk geconcludeerd, wij kunnen hier geen besluit over nemen. Want er is geen beleidskader aan de hand waarvan wij kunnen toetsen, of project x of y voldoet aan het beleidskader. Vervolgens wordt dan besloten, om eerst een beleidskader op te stellen. Dat is echt klassiek, dat zie je in heel veel gemeentes in Nederland. Dat zag je bij windparken, bij wind op land, bij zonneparken, grondgebonden zon, bij geothermie zagen we het en we zien het nu ook bij kleine windturbines. Ik sprak gisteren iemand van de Omgevingsdienst IJmond. Problematiek die hier speelt, precies hetzelfde. De vragen zijn er in Beverwijk, Velzen en Heemskerk. In Oss was de vraag er blijkbaar al eerder. Dus die vraag is niet uniek voor hier, maar die is op een heleboel plekken. Nu moet de gemeente Dordrecht zich dus verhouden tot een initiatief van een bewoner, om een windmolen te plaatsen. Dan is mijn advies eigenlijk vrij simpel, maar desondanks nog wel vier punten. Het eerste punt is, voorkom nou die vertraging, die vaak optreedt. Dus laat het betreffende initiatief niet verzanden in een welles-nietes discussie, maar stel zo snel mogelijk als kan, spelregels op Dus een beleidskader aan de hand waarvan dit specifieke project, beoordeeld zou kunnen worden. Dat is één. Het tweede is, ga niet in Dordrecht het wiel uitvinden, maar vraag een landelijke organisatie zoals bijvoorbeeld het Klimaatverbond, om vergelijkbare initiatieven, die elders in Nederland bestaan of vergelijkbare issues. En de manier waarop lokale overheden ze daar hebben beetgepakt. Om dat bij elkaar te vegen en om te kijken, of daar een soort beleidskader uit ontwikkeld kan worden. Ook dat helpt vertraging voorkomen. Ga niet het wiel in Dordrecht uitvinden. Mijn suggestie zou zijn, om dat bijvoorbeeld aan een organisatie als het Klimaatverbond te vragen. Maar die kan daar uiteraard over in overleg treden met de VNG of met de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie. De vraag aan hun kan simpel zijn vanuit de gemeente Dordrecht. Bundel de uiteenlopende lokaal verworven inzichten, met betrekking tot kleine windmolens. Vertaal dat in een beleidskader, dat eventueel ook in de gemeente Dordrecht toepasbaar zou kunnen zijn. Vervolgens is het dan aan de gemeente, ik weet zelf niet eens precies of dat dan de gemeenteraad is of het gemeentebestuur, om na bespreking van dat beleidskader, om dat vast te stellen. Dan zou mijn laatste advies zijn, hou daarbij wel oog voor de proportionaliteit. Ik zou zeggen, een kleine windturbine, dat zit zich qua proportionaliteit, is heel wat anders dan een geothermie bron. Dus ook de beleidsregels moeten als het ware een beetje licht en laagdrempelig en simpel zijn, zoals je ook voor warmtepompen bijvoorbeeld beleidsregels zou kunnen opstellen.

Maar dat is van een andere orde dan een geothermie bron, naar mijn mening. Dus het devies moet dan zijn, maak er geen dichtgetimmerd, formeel, juridisch gedrocht van als het ware, maar hou het simpel, hou het laagdrempelig en hou het praktisch. En wat dat dan oplevert, een dergelijk beleidskader is, dat het kan zorgen voor een meer voorspelbaar, een beter navolgbaar en een beter controleerbaar proces. En daarmee kan dat ook bijdragen, aan het ontstaan van vertrouwen in de lokale overheid. En hopelijk ook omgekeerd, van meer vertrouwen van de lokale overheid in haar burgers. Nou, daar wordt iedereen dus beter van, naar mijn stellige indruk. Dank u wel.

De voorzitter: Ik wil u hartelijk bedanken voor het bevlogen betoog, zou ik haast zeggen. U heeft gezegd, dat de energietransitie niet alleen een fysieke opgave is, maar ook sociaal. Dat daar, dat het enerzijds vertragend werkt, maar dat het eigenlijk juist versnellend zou moeten zijn. U heeft daarbij vier adviezen gegeven, wat uit vier delen bestaat. Voorkom vertraging. Niet het wiel uitvinden. Vraag advies aan een organisatie, zoals het Klimaatverbond of samenwerking met VNG. En let op de proportionaliteit, zodat het bij elkaar voorspelbaar, navolgbaar en controleerbaar wordt en dus het vertrouwen in de burger en de overheid vergroot. Heb ik het goed samengevat? Dank u wel. Dan gaan we denk ik, eerst naar de tweede inspreker en dan doen we daarna de vragen. Gaan we naar de heer Jan Engels.

De heer Engels: Dank u wel, voorzitter. Ik zal me ook even kort voorstellen. Jan Engels van het Klimaatverbond, waarvan Dordrecht ook lid is. Klimaatverbond is een vereniging. Let wel, een vereniging van decentrale overheden. Dat zijn met name gemeenten, maar ook provincies en een waterschap. Wij proberen onze leden te helpen, met zinvol en ambitieus klimaatbeleid. Ik ben daar terechtgekomen, omdat ik in de periode daarvoor, zelf wethouder ben geweest, onder andere met duurzaamheid in portefeuille. Ook nog politiek betrokken als raadslid, bestuurslid geweest van een landelijke duurzaamheidsafdeling van mijn politieke partij. En zoals dat zo mooi heet in politieke kringen, je moet het ook altijd persoonlijk maken. Het is mij gelukt, om mijn eigen woning aardgasvrij te maken. Het is een woning van het Bouwbesluit van voor 1992. En dat valt niet mee, kan ik u vertellen. Dan ga je zelfs als je goed in de materie zit, kom je allerlei obstakels tegen. Goed. Een korte bijdrage, in eerste aanleg. Ik zal proberen aanvullend op wat de heer Verhagen gezegd heeft, wat meer van de context te schetsen, waarin in onze optiek dit vraagstuk zich speelt. Allereerst, het energiesysteem van de toekomst zal veel decentraler zijn dan de huidige situatie. Of eigenlijk is een beter woord, veel meer gedistribueerd. Veel flexibeler, veel meer punten waar energie geleverd gaat worden, veel meer op een andere manier verbonden, aan de lokale vraag. En als we het hier hebben over hernieuwbare energie, dan is natuurlijk de uitdaging in de nieuwe situatie, om opwek en vraag zo goed mogelijk in balans te krijgen. Het is echt een andere situatie dan wat we klassiek hadden. Centraal systeem waarin generatoren staan te draaien, om met prognoses op kwartierbasis te zeggen van, zoveel gaan we produceren. Duurzame energie is dus niet regelbaar, zoals nu via de energiecentrales. Dus dat stelt ook andere eisen, aan hoe je daar in een buurt, in een omgeving met elkaar mee omgaat. Dus lokale energie, de opwek daarvan, is ook belangrijk. En dat maakt ook, dat naast zonne-energie er een, echt een stevige rol is weggelegd voor windenergie.

Omdat die twee complementair zijn, zoals de heer Haegens zelf al aangaf in het begin. Ja, 's nachts schijnt de zon niet, in de winter schijnt hij ook een stuk minder en wind en zon zijn echt complementair. Dus alles wat u vanuit de raad daaraan lokaal kunt bijdragen, om die complementariteit te bewerkstelligen, is positief in het kader van de energietransitie. Naast de opwek gaat dat dan dus ook over energie uitwisseling en over lokale energieopslag. Aan de ene kant over elektriciteit, waarbij de mogelijkheden voor elektriciteitsopslag echt beperkt zijn. Je hebt het daar niet over seizoensopslag, maximaal vierentwintig uur is rendabel, voorlopig. Maar je hebt het ook zeker over warmte en koude. Alles wat je langs de thermische kant op kunt lossen, hoeft je niet elektrisch te doen. Nou, u kent allemaal de problematieken rond de netcongestie. De rol van de gemeente is daarin dan, om dit naast landelijke overheid die natuurlijk kaders stelt, lokaal in goede banen te leiden. En ik pak even de klassieke Trias Energetica erbij. Allereerst door het terugbrengen van de vraag naar energie, dus door lokaal in te zetten op isolatie. Isolatie zeg ik even, is altijd inclusief ventilatie en inclusief zonwering. Vergeet de stijgende koeltevraag niet. Zit ook heel sterk in gedrag. Dus het terugdringen van de lokale vraag naar energie, is stap één. Maar vanuit de mogelijkheden voor lokale opwek, zouden wij zeggen, koester lokaal initiatief. Zoals de vraag hier vandaag ook voorligt. Daarnaast, stimuleer ook lokale uitwisseling van energie, zodat vraag en aanbod makkelijker in balans gebracht kunnen worden. Dat is echt nog een vraagstuk, een ontwikkelvraagstuk, ook vanuit de landelijke overheid. Maar u hij heeft wellicht de rapportage gelezen van het, van een aantal experts, die dat aan de minister voor Klimaat hebben aangeboden. Die ook echt aangeven van joh, de toekomst van ons energienetwerk, is lokaal, is gedistribueerd. En daar moeten we, dat moeten we, die uitwisseling lokaal moeten we mogelijk gaan maken. Een ander punt wat ik u graag mee wil geven, is de afweging die er altijd gemaakt zal moeten worden tussen collectieve en individuele voorzieningen. Vanuit twee aspecten die voor u als lokale overheid spelen, efficiënt gebruik. Collectieve voorzieningen zijn gemiddeld, efficiënter en effectiever dan individuele voorzieningen. Maar ook vanuit uw verantwoordelijkheid, om te zorgen dat iedereen mee kan doen. Is dat dan, zeg ik daarmee van, ik vind het goed, geen goed initiatief? Nee. Een lokaal initiatief, koester dat, neem dat mee. Want dat zijn de voorlopers, dat zijn de mensen die laten zien, wat er wel kan. En ook nog even een klein zijstapje van, naast de windmolens. Gezien de sterk toenemende vraag naar elektriciteit, denk aan de warmtepompen, maar denk ook aan vervoer, is het ook cruciaal om lokaal in te zetten maximaal, op collectieve warmte en koude voorziening. Nou ja, goed, u heeft hier lokaal ervaring geloof ik, met warmtenet. Ja. Ja. Dus vanuit die optiek, zou ik in zijn algemeenheid mee willen geven, balans is het sleutelwoord. Tussen thermisch, warmte en koude en elektrisch. Tussen vraag en aanbod en tussen individueel en collectief. Ja, dat is de afweging, die u in zijn algemeenheid zal moeten maken. Waarbij het heel fijn is, als er mensen zijn die het voortouw nemen, die laten zien wat er mogelijk is. Die hun nek durven uit te steken, ondanks dat ze nog niet exact weten, wat de rentabiliteit is van een windmolentje. Ik ben zelf, maar het is een aantal jaren geleden, heel nadrukkelijk bezig geweest met een kleine windmolen bij ons op het gemeentehuis. Toen, was het een heel ander type windmolen, wil ik er ook heel nadrukkelijk bijzetten. Was de terugverdiend tijd vijfendertig jaar, daar kreeg ik de handen niet voor op elkaar in het gemeentehuis. Dat zult u begrijpen.

Maar de techniek staat niet stil. En als er dus particulieren zijn die zeggen van goh, ik zie dit als mogelijkheid, dit wil ik doen. Koester dat. Want daarmee maken we ook nieuwe ontwikkelingen mogelijk, waardoor er ook betere middelen ter beschikking komen. Daar wil ik het voor nu eigenlijk bij laten, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. En ik ben zelf even kwijt, wat het derde punt was van de Trias Energetica?

De heer Engels: De Trias Energetica is dus eerst, dring de vraag terug. Ga zo efficiënt mogelijk om met energie. Vandaar ook de afweging, die u altijd zult moeten maken tussen collectieve en individuele voorzieningen. En alles wat u nog gebruikt, wek dat duurzaam op. Even als hoofdlijnen.

De voorzitter: Dank u wel. U heeft duidelijk aandacht gevraagd, voor de balans tussen individueel en gemeenschappelijk en daar de voor- en nadelen van verteld. Dan is het tijd om vragen te stellen. Wie mag ik als eerste het woord geven? De heer Gorter, u had al half een vraag dus, zojuist. Ja.

De heer Gorter: Ik weet eigenlijk niet zo, ik heb eigenlijk die vraag aan de, dat was aan de inspreker, dat was de heer Haegens, toch, als ik ... Als ik kijk naar die beleidsregels, die in die bijlagen erbij zitten en die lees ik door, dan, mag ik dan concluderen, dat het eigenlijk al onhaalbaar is om een aanvraag te doen? Ja, die aanvraag kan je wel doen. Maar als ik naar die voorwaarden kijk, dan denk ik van, is het überhaupt wel mogelijk om op een of andere manier, een windturbine in een stedelijk gebied te plaatsen? Ik weet niet, aan wie ik die vraag kwijt kan, maar ... Als ik al die voorwaarden lees, dan denk ik van, ja, op zich lijkt mij die aanvraag al kansloos, op voorhand.

De voorzitter: Misschien kunnen de experts, maar anders vraag ik het de wethouder even, want die zit hier toevallig ook.

De heer Gorter: Kijk, er staan natuurlijk specifieke eisen in. Die kan ik natuurlijk niet helemaal toetsen, daar ben ik niet helemaal in thuis. Maar ja, als ik het zo lees, dan denk van, ja, ik weet het niet.

De voorzitter: Kan dat of niet? Oh, en er is ook een van de, mijnheer Herman, ik ben de achternaam even kwijt. Sorry hoor.

De heer Gorter: Het is overigens, als ik die mijnheer hoor praten, is ook net Chriet Titulaer hoor. Maar dat zal hij wel vaker te horen gekregen hebben. Het zou een broer kunnen zijn.

De heer Verhagen: Ik denk, dat het een zekere Brabantse tongval is. Hoewel ik daar niet woon, maar wel geboren ben.

De voorzitter: Goed. De heer Verhagen.

De heer Verhagen: Ja, mijn vraag is, naar welk beleidsdocument verwijst u? Want ik ken het beleidsdocument Kleine windturbines, beleidsregels van de gemeente Oss en dat is een heel simpel document. Het bestaat, beslaat anderhalf A4-tje. Maar ik weet niet, of dat het document is, waar u aan refereert.

De heer Gorter: Het heeft dezelfde naam. Dus ik heb het sterke vermoeden, dat dat het document is, want het is ook anderhalf A4-tje.

De heer Verhagen: Ja, ja, ja, dat is hetzelfde.

De voorzitter: Ja, als jullie stoppen met spreken, elke keer de microfoon even uit, want anders gaat het door elkaar. Maar het gaat om de beleidsregels van Oss, die wij hebben in de stukken. Dan is het alsnog de vraag, is het dan überhaupt wel mogelijk om ze te plaatsen? Ja, ik denk van wel, want ze staan hier. Maar goed.

De heer Gorter: Eigenlijk wel. Ik weet niet, wie daar antwoord op kan geven.

De heer Verhagen: Nou, ik heb vanmiddag kennis genomen van die beleidsregels. Zoals ik straks zei, ik zou ervoor kiezen als het gaat om het plaatsen van kleine windturbines in de gebouwde omgeving, om een betrekkelijk lichte toets te doen. Zoals je ze ook voor warmtepompen zou kunnen doen. En ik vind dat de beleidsregels die in Oss zijn opgesteld, dat die precies dat doen. Het is niet een loeizware procedure vol met regels en uitzondering dit en dat. Het is een betrekkelijk laagdrempelig, licht document, maar daarmee niet minder relevant. Dus wil wel benadrukken, het is belangrijk, dat dat soort beleidsregels er zijn, zodat projecten getoetst kunnen worden.

De voorzitter: Oké. Ik zie, dat de vraag voldoende beantwoord is. Dan had ik eerst de heer Kleinpaste en dan straks mevrouw Kamphuis.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb een tweeledige vraag, denk ik aan de beide experts. De eerste vraag is eigenlijk, wat zou uw gemeenten en dus ook de gemeente Dordrecht, kunnen adviseren om in dat spanningsveld tussen collectief en individueel, zoveel mogelijk ruimte te geven aan individuele burgers om de verantwoordelijkheid te nemen, om hun eigen energie op te wekken? Dat is de ene vraag. En zou een van de expres me ook kunnen toelichten, waarom er voor windmolentjes, voor kleine windmolens voor particulieren geen of althans op veel plaatsen, nog geen regelgeving is? Terwijl iedere inwoner met relatief gemak, wel een warmtepomp kan plaatsen. Dus ik ben ook niet erachter, waarom het één nou zoveel makkelijker wordt toegestaan, dan het ander wordt gewijzigd. Geweigerd, bij wijze van spreken. Dus ik ben daar wel nieuwsgierig naar.

De voorzitter: Dan mag eerst de heer Engel.

De heer Engels: Dank u wel, voorzitter. Om met die laatste vraag te beginnen. Ik denk, dat dat ook te maken heeft met de stand der techniek. We zijn allemaal bekend met windmolens van ongeveer vijftwintig meter en vervolgens een heel stuk groter. Daar worden logischerwijs andere eisen aan gesteld.

En met het stukje daaronder, is veel minder ervaring in Nederland. Die ontwikkeling heeft ook veel langer stilgelegen, want de winst zat hem de afgelopen jaren erin, in groter, efficiënter. En u weet het, als de lengte omhoog gaat, kwadratisch neemt het vermogen toe, omdat die wieken aan beide kanten een stuk groter worden. Dat speelt natuurlijk niet bij kleine windmolens, dus dat is echt een kwestie van markt volwassenheid, zou ik bijna willen zeggen. En die regels zijn er dus niet, omdat er minder vraag is naar het product. Dat was het antwoord op de tweede vraag. En in de afweging tussen individueel en collectief. Ik denk, dat we nog steeds in de fase zitten met de energietransitie, dat alles wat lokaal zichtbaar maakt, dat de beweging gaande is en dat er op een relatief eenvoudige manier zelf wat aan te doen is, bijdraagt aan de totale energietransitie. Dan is er een groep die daarin meegaat en dan is er een hele grote groep, die dat niet vanuit zichzelf kan, interesse voor heeft of om andere redenen niet in die mogelijkheid is. Daar liggen nog meer dan bij die andere groep, collectieve voorzieningen voor de hand. Ze zullen ook in, hand in hand blijven gaan. Dat heeft ook te maken met de vorm van de wijk, met het karakter van de buurt en welke mogelijkheden er zijn, vanuit de gebouwen die in die specifieke context, aanwezig zijn.

De voorzitter: Heeft de heer Verhagen hier ongeveer dezelfde visie op? Ja? Dan gaan we naar mevrouw Kamphuis met een vraag.

Mevrouw Kamphuis: Wat ik me afvraag, als die wieken gaan draaien en de zon schijnt erop. Ik kan me voorstellen, dat heel veel mensen daar migraine van kan krijgen, met donker licht, donker licht. Hoe zit dat met die kleine windtrib... molens?

De voorzitter: Kan de lichtval op die dingen hinderlijk zijn voor de omgeving?

De heer Verhagen: Ik ken het heel beperkt, want ik ben niet technisch helemaal thuis hierin. Maar het is een heel ander type molen waar u het hier over heeft, dan molens met wieken. Dus ook een heel ander soort beweging en dus een heel ander soort reflectie, naar de omgeving. Dus dat is het uitgangspunt, wat echt wezenlijk anders is. Maar de uitsluitel daarover kan ik niet geven, omdat ik daar onvoldoende in thuis ben. Maar dat kan zo nagezocht worden, ja.

De voorzitter: We hebben al aardig wat mensen, die iets willen vragen. De heer Damen was als eerste.

De heer Damen: Ja, voorzitter. Eén van de dingen die aan de orde komt, is de rentabiliteit van die kleine molens. In het verleden, waren ook grote windmolens niet rendabel. Een bekende politicus zonder visie, die heeft gezegd, molens draaien op subsidie. Inmiddels is dat helemaal niet meer het geval. Ik ben nieuwsgierig naar de ideeën over, of de rentabiliteit van de kleine molens veel verder verbeterd kan worden, als er veel meer van deze molens geproduceerd kunnen worden?

De voorzitter: Wie van de heren wil daarop reageren? De heer Engel.

De heer Engels: Engels, dank u wel, voorzitter. Techniek staat niet stil en techniek komt in ontwikkeling op een moment, dat er vraag is en we ontwikkeling mogelijk maken.

Hoever dat gaat, durf ik niet te zeggen. Dat is, ik bedoel, ik heb geen glazen bol. Maar dat er altijd ontwikkeling is, ook op het moment dat je denkt, dat een product uit de ontwikkeling is, ik denk dat dat bijna elke tak van sport, zou ik bijna letterlijk willen zeggen, laat zien dat die ontwikkeling altijd doorgaat, op het moment dat er aandacht voor is, dat erin geïnvesteerd wordt. Dat begint dus of dat hangt samen met de vraag.

De voorzitter: Dan gaan we naar de heer Van der Meer. En daarna heb ik nog staan, de heer Wringer, de heer Struijk en mevrouw Boom. Dus we gaan eerst naar mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. Over de combinatie van zon en wind zijn verschillende dingen gezegd. De heer Engels heeft benadrukt, dat een goede mix daarvan van belang is. En ik ken die discussie, in relatie tot tussen grote windmolens en zonneparken. Wat voor belang zou een kleine windmolens hebben, voor het vinden van die balans? Ik snap de andere overwegingen voor windmolens, de sociale transitie en het mensen meekrijgen. Maar dat is het belang in de energiemix daarvan? Is daar iets over te zeggen?

De heer Verhagen: Ja. In de energietransitie moeten we niet verzanden in discussies, of het één of het ander, of nog iets anders. We hebben het allemaal nodig. Het is en-en-en-en-en. Dan kunnen we dus de optie windenergie, kunnen we van zeggen ja, die is heel hard nodig. De grootste bijdrage bij windenergie, die zal komen, die komt nu al van wind op zee. Er is ook een bijdrage van wind op land en daaronder is er ook een bijdrage en dat is op dit moment een hele kleine bijdrage, van kleine windturbines in de gebouwde omgeving. Simpelweg omdat de ontwikkeling de laatste, van windenergie de laatste tien, vijftien jaar niet is geweest, ontwikkel kleine molentjes die je in de gebouwde omgeving kan neerzetten. Maar, ontwikkel steeds grotere windmolens die je op zee neer kan zetten. Dus deze, maar dat neemt niet weg, dat ook kleine windturbines die in de gebouwde omgeving worden benut, dat ook die een bijdrage kunnen leveren en hebben te leveren, aan de energietransitie.

De voorzitter: U mag een klein vervolgvraagje, maar we hebben nog veel meer vragen.

De heer Van der Meer: Ja, een heel kleine vervolgvraag. Want er is ook gesproken over lokale energie opwekking en gebruik. Heeft dat hier ook nog mee te maken? Met de aantrekkelijkheid van lo...

De heer Engels: Dank u wel. Ja, want dan, ik weet niet of u bekend bent met het principe van zelflevering? Dus dat energiecoöperaties of leden daarvan gewoon gezamenlijk kijken van, wat is ons verbruik? En wat kunnen we zelf opwekken? Op het moment, dat je niet alleen zomers overdag, maar het hele jaar door energie lokaal opwekt in je eigen buurt, ook in een stedelijke omgeving heb je dus meer energie om uit te wisselen, ben je minder afhankelijk om aanvullend energie te kopen op de markt. Met een veel hogere prijs en een veel hogere afhankelijkheid tot gevolg, als je dat moet doen. Dus het helpt in die zin ook, draagt het bij aan het betaalbaar houden van de energietransitie, juist in een stedelijke omgeving.

De voorzitter: Bedankt. Dan gaan we naar de heer Wringer.

De heer Wringer: Ja, dank, voorzitter. Ik heb een opmerking en een vraag. We hebben net al vastgesteld, dat de beleidsregels eigenlijk een kopietje zijn, van de beleidsregels uit Oss. Nou heeft Oss waarschijnlijk geen historische binnenstad, dus ik zou wel ...

De voorzitter: Dat, het is van Oss. Het is gewoon bijgevoegd als voorbeeld.

De heer Wringer: Oké. Nou, ik zou even voorstellen, om in ieder geval de beleidsregels tot na de Dordtse ja, omgeving tussen, te herschrijven. Want ja, ik wil niet al die windmolens zien op de, in de historische binnenstad, denk ik. Maar we hebben het hier over kleine windwokkels. Maar net zoals bij de windturbines, u zei het net al mijnheer Engels, twee keer zo hoog, vier keer zoveel vermogen. Ook al maak, zet je ze twee keer hoog, ook vier keer zoveel vermogen. Dat gaat met de windwokkels natuurlijk ook gebeuren. Nu zijn ze nog klein, één meter zestig, twee meter. Maar ja, waar ziet u het naartoe gaan? Hoe groot worden privé windwokkels op de daken? Of ...

De heer Engels: Daar gaat u zelf over, dat ten eerste. Hoe hoog ze worden en wat u dus, passend acht in uw eigen stedelijke omgeving. En ik denk wel, dat hier uiteindelijk een ander mechanisme gaat spelen. Die grote windmolens, daar zitten grote partijen achter, met voor een deel niet, ik heb het niet over de coöperatieve bewoners, het traditionele verdienmodel. Grotere molen, is meer geld. Lokaal, in je eigen buurt speelt een andere afweging. Hoe kunnen wij onszelf bedruipen, hoe kunnen wij minder afhankelijk worden van anderen, hoe kunnen wij meer zelfvoorzienend worden? En dan binnen de kaders, die je dan met elkaar ook overeenkomt. Want dan is het geen ver van mijn bed-show meer, een grote windmolen ver weg, of ik wil hem niet of wel in mijn achtertuin. Nee, wat kunnen we met elkaar, hier voor elkaar krijgen? Dat is een ander vertrekpunt en dat zal ook in mijn stellige overtuiging, tot andere uitkomsten leiden.

De voorzitter: We stellen, dat we het zelf in de hand hebben, toch? Dan gaan we naar de heer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. Ja, het is denk ik, een lastige vraag. Maar misschien dat een van de heren toch, zijn licht daarover kan laten schijnen. Als je gaat googelen op die kleine windmolentjes, de eerste die je tegenkomt ... Ja, ik heb altijd geleerd, als iets te mooi is om waar te zijn, dan is het meestal niet waar. Maar daar zie je dus een apparaat, dat kost nu twaalfhonderd euro en daar staat een vermogen bij van zeven kilowatt per uur, maximaal. Nou, als ik dat door vier ga delen, dat je dat gemiddeld haalt, dat zou moeten kunnen, is de terugverdiend tijd geen vijfendertig jaar, maar een half jaar. Dan staat de stad binnen de kortst mogelijke tijd vol met die windmolentjes. Worden wij hier nou gewoon voor de gek gehouden of is dit echt realistisch?

De voorzitter: Hoe geloofwaardig is de informatie, die de heer Struijk voor zich heeft? U mag het zeggen, mijnheer Verhagen.

De heer Verhagen: Nou, u kunt van mij niet verwachten, dat ik het antwoord daarop zou durven te geven. Maar wat ik wel zou willen zeggen, is zowel de vraag van de heer Wringer als uw vraag. Dat zijn eigenlijk allemaal juist argumenten, om als gemeente te zeggen, wij stellen een beleidskader op om spelregels vast te stellen van, onder welke voorwaarden wij hier in deze gemeente wel of niet kleine windturbines, nader te definiëren wat klein is of wat groot is hè, onder welke voorwaarden wij dat willen toestaan. Dat geldt hetzelfde voor het risico, wat u benoemt. Als ze een hele korte terugverdientijd hebben, dan wordt het dus ook heel aantrekkelijk voor mensen misschien, om zo'n molen te plaatsen. Maar dan is het opnieuw, dan zouden de beleidsregels, die kunnen er juist voor zijn om daar waar nodig, waar die behoefte er is, paal en perk aan te stellen. Of, om aan te geven, waar en wanneer het wel kan en waar en wanneer, het niet kan. Maar als u dat niet doet, dan hebben we ... Als de case Haegens voorbij is, komt er iemand anders en die zegt, ik woon in een monument, ik wil ook zo'n windturbine. Dan zitten we over een jaar opnieuw, zit u in deze setting. Want dan hebt u opnieuw een case, omdat u geen beleidsregels hebt. Dus dat moet je juist, dat is wat ik zou willen benaderen. Daarvoor heb je die beleidsregels juist nodig, om alle individuele gevallen te kunnen toetsen.

De voorzitter: Ja, de toetsingskaders. Dan gaan we naar mevrouw Boom en dan hebben we daarna nog mevrouw Pichel.

Mevrouw Boom-Vos: Ja, dank u wel. Ik hoor een beetje wat u zegt over beleidsregels, maar ik ga toch mijn vraag stellen. Wij vinden het belangrijk, dat Dordtenaren de vrijheid hebben om te kunnen verduurzamen of hun energierekening naar beneden bij te brengen. Maar ook belangrijk, dat hun burenen geen geluidsoverlast hebben of dat we geen omgevingsvervuiling hebben. Daar zijn de beleidsregels, kan je daar wat aan doen. Maar heeft u voorbeelden of ervaring met steden, die die windmolens op daken of op flats hebben staan, waar dit tot vervuiling optreedt? Of bevalt het daar juist heel goed?

De heer Verhagen: Ik ken de voorbeelden niet. Het is niet zozeer de vervuiling denk ik, waar u op of ja, de geluidsvervuiling bedoelt u dan of de slagschaduw? Ja. Die voorbeelden ken ik niet. Maar wat ik zou willen benadrukken is, dat het uiteraard de taak van een gemeente is, om het individuele belang wat kennelijk door een individuele bewoner wordt gezien, om een windturbine op zijn of haar dak of in zijn of haar tuin neer te zetten, dat de gemeente dat altijd zal moeten afwegen tegen collectieve belangen, die door de gemeente bewaakt worden. En onder die collectieve belangen moet je dan dus nadenken, is er iets met geluid, is er iets met slagschaduw, is er iets met hoe hoog die dingen mogen zijn? Dat is juist ja, ik val in herhaling, waarom je een, beleidsregels nodig kunt hebben, om dat allemaal zonder dat je het heel zwaar gaat maken, om dat te regelen.

De voorzitter: Bedankt. Dan gaan we naar mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag aan de heer Engels. Hij zei net iets interessants over de Trias Energetica. Hij zei met name, dat stap één natuurlijk gaat over het reduceren van de behoefte aan energie.

En wat we nu natuurlijk al merken is, dat heel snel de discussie al gaat, over de alternatieve oplossing. Dat merken we in andere discussies en dat merken we vandaag eigenlijk ook weer. Dat eigenlijk stap één, niet zoveel over gevraagd wordt. Dus mijn vraag aan u is, is er in uw professionele mening, voldoende aandacht voor stap één? En welke adviezen heeft u eventueel om ja, stap één de aandacht te geven, die het verdient? Voordat we belanden in stap twee.

De voorzitter: De heer Engels. Dan gaat het natuurlijk ook om de vraag, of er een volgordelijkheid in zit. Dus dat ...

De heer Engels: Ja. Dank u wel. Ik sluit me aan, bij wat de heer Verhagen zei. Het ene. We hebben en de opwek nodig en we moeten echt ons energieverbruik gaan terugdringen, door op een andere manier te kijken wat, hoe gaan we met energie om? Wat doen, wat willen we individueel, wat kunnen we collectief? Omdat er geen simpele oplossing vanuit die opwek zal komen. We verbruiken simpelweg te veel energie met elkaar, om dat op een betaalbare manier allemaal via hernieuwbare energie, lokaal op te kunnen vangen. Dus het is allebei nodig. En ik denk dat dat eigenlijk gewoon, het antwoord is. Hier hebben we het vandaag natuurlijk specifiek over de windmolens. Ik kom graag op een ander moment ook nog eens terug, om te praten over, hoe gaan we om met collectieve verduurzaming van buurten. Maar dat is echt een ander onderwerp. Ja, dus afgezien van het algemene opmerking, het moet echt allebei. Het rijk heeft allerlei programma's om te stimuleren. Maar waar het, wat nog te weinig van de grond komt om, is, hoe krijg je buurten als collectief in beweging? En waarom zeg ik dat? Omdat je daarmee een collectieve vraag kunt krijgen van woningen die gelijksoortige kenmerken hebben, waardoor je ook toegang hebt tot het aanbod vanuit de markt. Want dat hebben woningcoöperaties op dit moment wel, die zijn een sterke partij voor de markt. No, als particulier ben je voorlopig niet aan de beurt en ben je niet interessant kom je niet in aanmerking voor de, eigenlijk voor de betere oplossingen. Dus als particulier betaal je eigenlijk te veel voor te slechte producten, op dit moment in de verduurzaming van je eigen woning. Want dat is een algemene en ja, goed, ik denk, dat we het even verder bij dit onderwerp moeten laten.

De voorzitter: Nou, het geeft een mooi doorkijkje naar een mogelijk vervolg. Mevrouw Pichel heeft nog een vervolgvraag?

Mevrouw Pichel: Nou, eigenlijk wat mijn vraag was, of er naar uw mening voldoende aandacht is voor die stap één? Want er wordt heel veel gesproken over soort, oplossingen. Maar is er volgens u, ja, ik zie inderdaad de heer Verhagen al inderdaad knikken, is er voldoende aandacht voor die stap één? Want het is en-en, dus het is allebei belangrijk. Dus geven we daar voldoende aandacht aan? En zo ja of nee, en wat zou dan die aandacht moeten zijn en welke adviezen zijn er?

De voorzitter: De heer Verhagen.

De heer Verhagen: Ik vind uw vraag helemaal terecht. Want ik denk dat, kijk, in de tachtiger en negentiger jaren, oude man, die weet dat nog, lag in Nederland heel erg het accent op energiebesparing. De ouderen hier, die weten nog dat Joop den Uyl het volk toesprak, toen de oliecrisis er was.

De voorzitter: Autoloze zondag, was dat toen?

De heer Verhagen: Toen ging het over energiebesparing. Maar ik ben het met u eens, dat gaandeweg de aandacht voor energiebesparing of voor woningisolatie, als je het op woningen toepast, dat hij naar de achtergrond is geraakt. En dat het de discussies in het kader van de energietransitie, dat daarin het accent vaak ligt op de duurzame opwek mogelijkheden en minder op de energiebesparing. Neemt niet weg, wat Jan ook zegt, dat er nationaal allerlei programma's zijn om die woningisolatie, om dat te stimuleren. Maar dat is een ingewikkelde opgave, als je het hebt over koopwoningen. Bij huurwoningen is dat simpeler vaak. Je moet eigenlijk ja, ik zeg wel eens gekscherend, je moet het leger de wijken insturen. Maar daar bedoel ik mee, dat het, als je een buurt wil verduurzamen en je wil beginnen met die energie besparing, dat vereist een logistiek en een organisatie capaciteit die leger heeft, maar die mensen zelf in ieder geval niet hebben. Dus dat is, het heeft ook veel ingewikkeldheden en complexiteit in zich. Elke woning is vaak anders, want die woningen zijn allemaal verbouwd. Dan moet je ja, dan moet je eigenlijk, per woning moet je gaan inspecteren, wat is hier de beste oplossing, wat is daar de beste oplossing, wat is daar de beste oplossing? Ook weer, ingewikkeld, tijdrovend en ook vaak duur.

De voorzitter: Dat zou natuurlijk het makkelijkst zijn, alles weghalen en opnieuw beginnen. Maar we gaan naar een van de laatste, of als het mogelijk is, de laatste vraag van de heer Gorter.

De heer Gorter: Die heb ik aan de heer Verhagen. Wat me ineens te binnen schiet. Waarom zien we dan in nieuwbouwprojecten, wel heel veel zonnepanelen en niet deze oplossing? Dat lijkt me nou een uitgelezen moment, om het toe te voegen. En ik zie alleen maar projecten met zonnepanelen, maar geen windturbines.

De heer Verhagen: De hui... Oh ja, dank. Dat heeft een paar redenen. Op de eerste plaats, het is als je een nieuwbouwhuis bouwt, is het relatief simpel tegenwoordig juist omdat het een nieuw huis, om dat gewoon helemaal energie, klimaatneutraal te maken. Dat is helemaal niet moeilijk met de huidige stand van de techniek. Dan doen ze vaak een paar zonnepanelen ook erbij. Daar zie je geen windturbines, omdat de huidige of de vorige generatie windturbines, kleintjes, die hebben nou eenmaal een hele lange terugverdientijd. Daardoor is dat niet aantrekkelijk voor de projectontwikkelaar of voor de bouwers van die woningen, om daar die windmolentjes op te zetten. Maar hier hebben we een andere case. Hier is een individuele bewoner, die zegt twee dingen. Ten eerste, ik heb het geld ervoor over. Nou, dat is zijn eigen beleidsvrijheid, zou je kunnen zeggen. En het tweede is, hij zegt, ik heb een molen gevonden die veel beter is dan laten we zeggen, de generatie windmolens waar die analyses op gepleegd zijn en waarvan wordt gezegd, die hebben een veel te lange terugverdientijd.

Maar de reden dat ze niet op nieuwbouwhuizen staan, dat is vanwege die terugverdientijd, die heel lang is. Zou mijn ...

De voorzitter: Het ligt dus vooral aan de terugverdien tijd. We gaan deze vergadering langzaam afronden. Tenzij er nog een hele dringende vraag is, die echt nu gesteld moet worden? Die is er niet? Dan wil ik vragen aan de indieners van het agenderingsverzoek, of er voldoende ... Of had u nog een vraag? De heer Kleinpaste. Een verzoek? Misschien kom ik ... Ik wilde graag weten, of de mensen die het agenderingsverzoek hebben ingediend en ook de andere mensen, raads- en commissieleden, voldoende informatie hebben verzameld om dit mee te nemen in de verdere overwegingen? De heer Kleinpaste wil iets daaraan toevoegen.

De heer Kleinpaste: Ja, ik wou beginnen met de experts ook te bedanken. Ik heb nu wel voldoende informatie meegekregen, denk ik, om een volgende stap te kunnen zetten. Ik wou ook een voorstel doen, voor de volgende stap. Maar tenzij de voorzitter er al over nagedacht heeft en weet, wat de volgende stap is. Maar mijn voorkeur zou het hebben, op een oordeelsvormende vergadering te beleggen. Waarin we de vragen beantwoorden, welke kaders we vanuit de raad mee kunnen geven aan het college, om tot beleidsregels te komen? Want ik vind die beleidsregels wel nuttig en nodig.

De voorzitter: Ik begrijp uw vraag en ... Ik wil graag even aan het college vragen, hoe daarover gedacht wordt en wat er nu al gaande is, om tot beleidsregels te komen?

Mevrouw De Jonge: Ja, dank u wel. Want dit dossier speelt inderdaad al langer. En zoals wij toen ook al in beantwoording van vragen, hebben aangegeven in het voorjaar, is dat wij toen gelijk die handschoen hebben opgepakt en bezig zijn met de beleidsregels. Helaas is het niet gelukt om u voor vanavond al de concept daarvan te laten zien. Dat had mijn grootste voorkeur gehad. Nou, dat is niet gelukt, de medewerker heeft echt heel veel andere dossiers. Maar wij zijn dus al heel ver. Om u ook gerust te stellen, Oss en nog andere gemeenten zijn daarbij als voorbeeld genomen. Ik heb net even afgestemd met de medewerker en we moeten nog even goed kijken in Dordrecht, welke gebieden wel en niet er kunnen. Dan ligt er, eind van deze maand ligt er in mijn PO, een kader voor regels die naar u komt. En dan zou ik zeggen, laten we hem dan met elkaar bespreken. Vanavond heb ik heel veel gehoord. Dus ze zitten ook mee te luisteren, dus dat nemen we ook nog mee. En als u nu nog iets heeft, zeg het gelijk, dan pakken we dat ook nog mee.

De voorzitter: Nou, ik weet niet of ik dat nu nog wil, want we hebben nog maar twee minuten. Maar het voorstel van de heer Kleinpaste, zoals het daarnet gedaan werd, kan eigenlijk niet, omdat er geen voorstel is. Maar nu hoor ik wel, dat er binnenkort hier een voorstel ligt en dan krijgen we dus de kans voor die beleidsregels. Ja, u mag alsnog even iets vra...

De heer Kleinpaste: Ja, dan toch even principieel. Want de raad kan alles, ook als er nog geen voorstel ligt. Maar je kunt wachten op het concept van de beleidsregels vanuit het college, dat is een reactieve manier. Je kunt ook denken als gemeenteraad, nee, we gaan hier pro actief mee om.

De voorstel: Initiatiefvoorstel mag ook.

De heer Kleinpaste: Dat hoeft geen initiatiefvoorstel te zijn. Dat kan ook zijn, dat je met elkaar kaderstellend een overleg voert en dat je die kaders nog ter suggestie, meegeeft aan het college. Dus ik vind het te snel en te kort door de bocht om te zeggen, we gaan nu weer even op onze lauweren rusten en wachten en reactief zijn. Ik bedoel, ik vind het best nuttig om met het hoogste orgaan van deze stad, te praten over wat je het college, de uitvoering zou kunnen meegeven.

De voorzitter: En wat is dan concreet het voorstel, dat we met elkaar daar nog een keer over spreken, als commissie?

De heer Kleinpaste: Dat we met elkaar oordeelsvormend erover spreken en daarin te kijken, welke kaders wij zouden kunnen meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik hoorde mijnheer Kleinpaste en ik ga daar grotendeels in mee, maar ik zit ook niet op dubbel werk te wachten. Volgens mij hoor ik net de wethouder zeggen, hebben jullie input? Willen jullie, dat wij dingen meenemen in het beleidskader, wat gauw af is, geef dat dan mee. Dus ik zou eigenlijk van dat aanbod gebruik willen maken. Laten wij als raad, dan kunt u misschien buiten de commissies voorstel maken en dat meegeven aan de wethouder. In plaats van oordeelsvormend nog een keer te doen. Maar ik weet niet, hoe de anderen erin zitten.

De voorzitter: Toch even, ik heb net even advies gevraagd bij de griffie. Het voorstel zoals de heer Kleinpaste dat doet, kan op dit moment niet, omdat er gewoon geen raadsvoorstel is en ook geen agenderingsverzoek. Dus dan zouden we wel opnieuw als dat doorgaat, vanuit die ja, vanuit dat proces weer moeten werken. De heer, wat zegt, de heer Damen?

De heer Damen: Dat is toch heel goed mogelijk? Dan, die beleidskaders in, meegenomen worden met een agenderingsverzoek.

De voorzitter: En de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, ik, nee, wil, mevrouw Boom gaat weg, geloof ik. Oh.

De voorzitter: Ja, ik moet ook zo weg.

De heer Van der Meer: Nee, maar de vraag is, of zij bedoelt, dat fracties nu buiten de vergadering om, suggesties meegeven aan het college om dingen mee te nemen en we dan afwachten, hoe dat voorstel van het college eruitziet? Of, dat we zoals mijnheer Kleinpaste wil, daar nog een keer over bijeenkomen?

Mevrouw Boom-Vos: Ja, nou, ik zit, ik hoor dat de ambtelijke ondersteuning met een beleidskader bezig is en dat willen ze eind van de maand of begin volgende maand af hebben. Ik hoor, dat wij hier als raad werk gaan doen en waarschijnlijk is dat dubbel.

Dat zou zonde zijn van iedereen. Ik zou zeggen, wat wij belangrijk vinden, hoor ik het verzoek van de wethouder, lever dat aan, zodat ze dat mee kan nemen in het beleidskader.

De voorzitter: En het is natuurlijk wel mogelijk, het is ook mogelijk, dat partijen dat bundelen. Dus wel elkaar daarover opzoeken. Wie wil mee met wat de heer Kleinpaste zegt, dat er toch nog een nieuw agenderingsverzoek, et cetera komt? Of kunnen we elkaar opzoeken als commissie en wel de beleidskaders op die manier meegeven? Ik zie vooral het laatste, dan houden we het daarbij. Ja? Ik wil de insprekers van harte bedanken voor de vele informatie, die we hebben gekregen. Dank jullie wel. Ja.

3. Gebiedsontwikkeling Maasterras (consultatie)

Voorzitter: de heer Struijk
Commissiegriffier: de heer Den Boer
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Bootsman (GroenLinks)
Dhr. Damen (PvdA)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. De Feijter (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Gorter (Op ons Eiland)
Mevr. De Heer (Forum voor Democratie)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Mevr. Kamphuis (SP)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter voor Dordt)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Stolk (VSP)
Mevr. Stolk (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf.

Deskundigen: dhr. R. Buitenhek.

De voorzitter: Goed, beste mensen, met enige vertraging. Maar dat kwam, omdat de vorige commissievergadering een klein beetje uitliep. En er iets meer mensen zijn, dan we misschien van tevoren ingeschat hadden en die ook allemaal een plaatsje moesten krijgen. Gaan wij beginnen aan deze vergadering. Ik heet in ieder geval hartelijk welkom de raads- en commissieleden, die er zitten. Ik heet welkom de heer Burggraaf als wethouder, portefeuillehouder. Ik heet welkom de menigte die achter mij zit, ik denk een aantal bewoners van de Weeskinderendijk. Fijn dat u van uw belangstelling laat, blijk geeft. Ik wil u wel erop wijzen, dat vanavond voor u er geen mogelijkheid is om uw zegje te doen.

Dat kan wel volgende week bij een andere vergadering. Maar evengoed, kunt u hier natuurlijk uw munitie gaan verzamelen, bij wijze van spreken. Even kijken. Nou, kijkers thuis, mochten ze er zijn en er zijn er vast een paar, die heet ik ook welkom. En de ondersteuner van mijnheer Burggraaf. En dan denk ik, dat ik het ongeveer wel gehad heb. Dan is het een goed gebruik, dat iedereen hier aan tafel zich ook eventjes voorstelt. En ik ga van links en dan met de klok mee. Dus ik begin met de griffier.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

Mevrouw De Heer: Elisabeth de Heer, Forum voor Democratie.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Den Heijer: Rolin den Heijer van de Dordtse VVD.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, CDA.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP Dordrecht.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op ons Eiland.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Damen: Leo Damen, PvdA.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer De Feijter: Bart de Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer Buitenhek: Ronald Buitenhek, programmadirecteur Stadsas.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder.

De voorzitter: En mijn naam is Leen Struijk en ik mag vanavond uw voorzitter zijn. Even een toelichting, waarom deze vergadering. Er zijn twee consulterende sessies geweest, op 27 juni en 3 oktober over het Maasterras. De conclusie in ieder geval, was uiteindelijk, dat dat meer informerend dan consulterend was. Zeker de laatste keer was dat het geval. En dat was ook niet zo vreemd, want er waren twee zeer interessante presentaties, die ook vragen opriepen.

Toen was er dus geen tijd meer om dat te gaan doen, waar het eigenlijk voor in het leven geroepen was, namelijk dat u uw zegje kon doen. De behoefte is er uiteraard wel, dat u dat nog gaat doen en dat gaan we vanavond doen. Het college wil ook heel graag uw input krijgen. Vanavond hebben we dus een kleine anderhalf uur hiervoor de tijd. Maar ook niet meer, want om tien uur wacht ook weer een vergadering, waar een heleboel van u waarschijnlijk moeten aansluiten. En ik in ieder geval, zelf ook. Wat wordt er vanavond van u eigenlijk verwacht? Nou, er zijn in ieder geval ten eerste, drie onderwerpen waar u ja, wat over mee kan geven richting het college, uw mening over kan ventileren. Dat is het onderwerp mobiliteit. De wijk, dat gaat een heel andere wijk worden dan de andere wijken van Dordrecht. Als je bijvoorbeeld denkt aan het aantal parkeerplaatsen, de indeling van straten, enzovoort, enzovoort. Er is een rangeerterrein en een stamlijn en volgens de planning, moet hij weg. Nou, daar mag u ook uw zegje over doen. En het bouwprogramma, ja, dat kan ook variëren van nou ja, even plat gezegd kort door de bocht, heel veel woningen en dan wat minder groen, of u kiest voor veel meer groen, maar dan worden het vanzelfsprekend minder woningen. Dat is het eerste deel. Vervolgens wordt u ook nog gevraagd. Dit wordt een heel lang project, dat gaat jaren duren. En in het verleden was het wel eens zo, dat bij zo'n langdurig project, er een aparte commissie in het leven geroepen werd. Die was er bijvoorbeeld in de vorige periode, de commissie Grote Projecten. Nou, het is denkbaar, dat we daar nu weer voor kiezen. Maar een andere optie is ook, want nadeel van een vaste commissie is, dat dat heel moeilijk in het model van de Dordtse Dinsdag past, een andere optie is ook, dat de partijen zoveel mogelijk gaan werken met vaste woordvoerders, die dus gedurende trajecten de expertise opbouwen. Je voorkomt ermee, dat over een jaar iemand vragen gaat stellen, waar de rest allang het antwoord op weet. Dus wat is ja, wat is uw wens? Hoe ziet u dat het liefste? Dat is het eerste. En het tweede. Naast zo'n commissie dan wel die vaste woordvoerders, is er ook de behoefte aan een begeleidingscommissie. Dan gaat het niet meer over de inhoud, maar dan gaat het eigenlijk over het hele proces. En bij zo'n begeleidingscommissie moet u denken, gok maar eventjes wat, stuk of vier personen die dan ja, het proces moeten bewaken, moeten stroomlijnen en moeten zorgen, dat alles de komende jaren gewoon in goede banen geloosd wordt. Dus ook daar, mag u straks zegje over doen. Dan denk ik, dat ik nog één ding moet zeggen en dat is eventjes richting de toekomst. 5 december is de bedoeling, dan wordt het bestemmingsplan ter goedkeuring, voorgelegd aan het college. 14 december komt het ter inzage te liggen. En de vaststelling, want er kunnen natuurlijk allerlei reacties, zienswijzen enzovoort, op ingediend worden, daarvan is de bedoeling, dat dat medio juni 2024 gaat gebeuren. Dus we hebben nog wel tijd, maar de klok gaat ook altijd door. Dus het is altijd minder, dan je eigenlijk zou denken. Dit, wat betreft eigenlijk mijn zegje. Ik zie mijnheer Damen voorzichtig met een vinger zwaaien. Die wil waarschijnlijk iets zeggen.

De heer Damen: Ja, voorzitter, naast de planning die wij als gemeente hebben met het terrein, hebben we ook te maken met een groot aantal bewoners en belanghebbenden. Kunt u, is er ook duidelijkheid, wanneer zij zekerheid krijgen over wat hun toekomstige situatie zal zijn? Als we, of op welke momenten we daar iets over vastleggen, zodat we die mensen wat meer zekerheid kunnen bieden, over wat ze kunnen verwachten.

De voorzitter: U bedoelt waarschijnlijk de bewoners van de Weeskinderendijk. Nou, in ieder geval, komt daar volgende week van iets op de agenda. Dan gaan we het over de WVG hebben. En ja, dan mogen er wel mensen ook inspreken. Dan worden er natuurlijk ook nog geen knopen doorgemaakt, maar ja, dan gaan we verder. En wat daarop volgt, ja, dat hangt dan ook weer een beetje van de commissie af natuurlijk. Maar volgende week, dan komt in ieder geval dat op de agenda.

Mevrouw Stolk: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter, even aansluitend op wat de heer Damen aangeeft. Ik wil het graag even hebben over het doorlopen participatieproces. We hebben de mond vol over participatie en ik hoor werkelijk waar, in iedere commissie hoor ik terug, dat het participatieproces niet goed doorlopen is. Wij hebben ook contact met bewoners in dat gebied en die worden soms voor voldongen feiten gezet. Ik zou toch graag van de wethouder een reflectie daarop willen, hoe hij daartegenaan kijkt, hoe er op dit moment met de omwoners of inwoners of bewoners, hoe je het ook zeggen wil, omgegaan wordt. Want naar mijn idee, schort daar op dit moment nogal wat aan. Dus ik zou graag een reflectie van de wethouder daarop willen.

De voorzitter: Ik heb er al een gevoel bij, mevrouw Stolk. Maar ik ben alleen een beetje bang, dat we dan de hele avond hierover bezig zijn. Dan is het dus weer een vergadering, die niet gaat over wat eigenlijk de bedoeling is. Dus het lijkt mij niet verstandig om op dit moment het te gaan hebben over de inspraakprocedure. Komt ongetwijfeld allemaal aan de orde, maar laten we dat nu niet doen. Laten we ons nu beperken tot ...

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Waar ik zojuist over gehad heb.

Mevrouw Stolk: Die snap ik, als ik nog even daarop mag reageren. Maar als je het aan de voorkant niet goed afbakt of als je aan de voorkant niet goed de kaders meegeeft en als je aan de voorkant de inwoners van echt een megaproject hè, want we willen bouwen, er moet iets uit de grond komen. Dan moet je aan de voorkant, de inwoners van dat gebied daar wel in meenemen. Dus ik weet niet, op wat voor manier we het gaan doen. Maar ik zou daar graag toch wel een andere commissie ook aan wijden van, hoe gaan we nou met zulke grote projecten om, om stagnatie in wat voor processen ook, tegen te gaan?

De voorzitter: Ik begrijp u helemaal, mevrouw Stolk, ik heb er alle gevoel bij. Alleen nogmaals, deze vergadering heeft een heel andere agenda en ik denk, dat we vanaf nu, ons daartoe moeten beperken. En als u graag nog een vergadering wil gaan wijden aan het hele inspraaktraject of wat dan ook, kunt u altijd een verzoek daartoe indienen. U kunt er ook vragen over gaan stellen. De beantwoording van die vragen, kan vervolgens aanleiding zijn voor de agendacommissie, om dat te gaan agenderen.

Mijnheer Damen, ik denk, dat ik nu het echt even wil afkappen. Want anders komen we niet toe, aan wat we hier moeten gaan doen, wat geagendeerd is.

De heer Damen: Ja, maar, voorzitter. Er wordt van ons een uitspraak gevraagd over het aantal woningen, dat er moet komen. Dat heeft zonder meer gevolgen voor de be...

De voorzitter: Mijnheer Damen, we gaan vanavond niet beslissen, hoeveel woningen er moeten komen. We gaan vanavond ideeën opperen, we gaan van gedachten wisselen over en er wordt vanavond echt niet beslist, hoeveel. Laten we nu de agenda af gaan handelen en de andere zaken, hoe belangrijk ook, eventjes parkeren. Daar zijn andere wegen voor, om die te gaan bewandelen. Dus ik ga beginnen met het onderwerp mobiliteit, rangeerterrein en bouwprogramma. Wie van de collega's mag ik daarover het woord geven? Wie heeft inmiddels, gezien na afloop van de vorige sessies, daar voldoende kennis over vergaard, dat hij daar een mening over kan geven? Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Nou ja, ik wil mevrouw Stolk, ja, mee eens zijn. Want je luistert in ieder geval, naar de mensen van een woonwagenkampwoonark en op Weeskinderendijk. Want dat bespaart heel veel kosten, voordat je plannen ga maken. Laat de bruggen open voor alle verkeer. Want anders, als het op de A16 was gebeurd, dan hebben de mensen die naar het ziekenhuis moeten in Zwijndrecht, een probleem. Wij van de SP willen minimaal dertig procent sociale huurwoningen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kamphuis. Dat is in ieder geval helder. En de volgende was mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik wou een verhelderende vraag stellen aan mevrouw Kamphuis, als dat mag.

De voorzitter: Dat mag.

De heer Kleinpaste: Ik weet dat je niet mag interrumpen verder, maar misschien wel wat vragen. Want ik ben heel erg benieuwd hoe de SP er precies tegenaan kijkt, hoe de relatie is tussen het handhaven van de functie van de brug zoals die is, en het aantal woningen wat je op het Maasterras zou kunnen bouwen.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Nou ja, hoeveel aantal woningen, dat durf ik niet zeggen. Maar ik vind, met mijn fractie vinden wij het heel belangrijk, dat de mensen ook met de ja, met de auto naar Zwijndrecht kunnen gaan. Dat is gewoon altijd belangrijk, want het is onze enigste uitvalsweg als de A16 dichtvalt.

De voorzitter: Ik denk, dat dat duidelijk is. En de brug open of niet, heeft in ieder geval alles te maken met het onderwerp mobiliteit.. Wie is de volgende, die wat wil gaan zeggen? Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter ik ga toch nog even door over die brug. Want u heeft zelf gezegd van, je mag hier wat input leveren op de planvorming. Of dat de mobiliteit is of de ontwikkeling van het gebied, dat zijn volgens mij twee dezelfde dingen. Ben even teruggetrokken in de tijd en dan hebben we het over 2001, is er ook een onderzoek geweest naar mobiliteit en Zwijndrechtse Brug. Destijds is er een heel strak onderzoek geweest, die zegt van nou, je kan die brug op een hele andere manier neerleggen. Er zijn ook berekeningen geweest, waardoor ook de bus nog gewoon over die weg mocht gaan en die zou dan aansluiting vinden op de Dokweg. Dus ik vraag me eigenlijk af van, wat is er nu gebeurd met die plannen? Want er is destijds ook heel breed onderzoek naar gedaan, heeft ook de nodige kosten gekost. En ik zie die eigenlijk nergens meer terug in Mecanoo verhaal. Dus ik zoek even de verbinding, wat is daarmee gedaan? Als ik dan naar die stamlijn kijk en naar het rangeerterrein. Het rangeerterrein, dat is toch eigendom van de NS? Hoe gaan we daar dan mee om? En ja, wat betekent dat voor de planvorming en voor die woningbouw dan? Dus dat zijn even twee hele simpele vragen, die volgens mij redelijk snel beantwoord kunnen worden.

De voorzitter: Dank u wel. De wethouder, die heeft geschreven, ik heb ook geschreven. Dus ze komen straks ongetwijfeld aan de orde. En volgens mij die van het rangeerterrein, is in de presentatie vorige keer al iets over gezegd. Maar dat komt wel. Mijnheer De Feijter.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. Ja, wat betreft die mobiliteit, daar is in de prestatie de vorige keer ook wat naar voren gekomen. Er is dus een sheet laten zien, waarop de verschillende modaliteiten in en rond het Maasterras inzichtelijk worden gemaakt. We willen van het Maasterras of in ieder geval in een plan, willen we er een autoluwe wijk van maken. Daarin mis ik dan wel een beetje in de wijk zelf, de plek voor fietspaden. Het lijkt mij, dat als je juist die auto weg wil hebben uit een wijk of zoveel mogelijk weg wil hebben, dat je dan ook geschikte alternatieven moet bieden. En ja, ik vraag me af, of dan wandelpaden voldoende zijn of dat wij juist, het fietsen meer zouden moeten stimuleren. We hebben vorige raadsvergadering, er is nog niet over gestemd vanwege het staken van de stemmen. Maar ook een motie mede ingediend met de Partij voor de Dieren, over bakfietsen. Juist bijvoorbeeld bakfietsen bieden kansen om juist de auto te vervangen, maar dan moeten die wel gefaciliteerd worden. Dan nog een punt over de Laan van VN of de Dokweg eigenlijk, op dat punt inmiddels. Dat is ook een punt, wat de heer Damen de vorige commissie eigenlijk ook al aangaf. Het is wel een ja, toch wel een beetje een lelijke plek voor zo'n grote weg. En nou is het natuurlijk een belangrijke verkeersader, maar het zou ons wel interessant lijken om nog eens te onderzoeken, of het mogelijk is om dat verkeer of via een andere weg te leggen. Of nou ja, het is een groot project, dan moeten we ook groot denken. Of daar ook mogelijk is om eventueel, een tunnelbak aan te leggen en te verkleuen. Of daar eventueel nog mogelijkheden voor zijn, zodat we ook het water dichterbij deze wijk brengen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Feijter. U komt in ieder geval met een aantal dingen. Mijnheer Kleinpaste, mijnheer Bootsman en daarna mevrouw Stolk en dan mijnheer Gorter en dan mijnheer Damen, als ik het allemaal kan onthouden.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wou maar niet al te diep op de details ingaan, om nu mee te geven. We hebben een plan gezien, wat ambitieus is en wat echt heel ver de toekomst in rijkt. Dus het is ook niet zo zinnig om met de kennis van nu en met de blik van nu en met hoe nu de situatie is, te kijken naar een situatie die echt over tien, twintig jaar pas realiteit zal zijn. Ik zou wel willen pleiten, om zoveel mogelijk vast te houden aan de ambities, die destijds in dat echt inspirerende plan van Mecanoo zijn vastgelegd, om gewoon eens echt met lef en ambitie naar een nieuwe ontwikkeling van Dordrecht te kijken. En dat geldt voor mij en dan hebben we toch over mobiliteit, ook voor het idee om een andere bestemming te geven voor de Zwijndrechtse brug. Dat leidt dan ongetwijfeld tot vraagstukken rondom mobiliteit, waar dan andere, misschien beter passende oplossingen, voor gevonden zouden kunnen worden. En we hebben ook de tijd, om dat soort oplossingen uit te werken en aan te dragen. Ik kende het onderzoek niet, waar de heer Stam het over had. Ik ben wel nieuwsgierig, naar wat dat onderzoek destijds geweest is, want wellicht zitten er bouwstenen in, die dan bij de oplossing zouden kunnen helpen. Dus dat zou heel goed mogelijk zijn. Ik ken het onderzoek wat dat betreft, gewoon niet. Ik denk dat nu uitspreken van, laat de Zwijndrechtse brug de functie behouden die het nu heeft, heel veel invloed heeft, heel veel effect heeft, op dat wat je op het Maasterras überhaupt kunt realiseren. Du moment dat je zegt, dat dat een hele belangrijke verkeersader blijft, betekent dat iets voor het aantal woningen bijvoorbeeld, wat je überhaupt in die buurt kwijt kunt. En hoe je die zou moeten positioneren en plaatsen, met blinde gevels en geluidswerende maatregelen. Allemaal van dat soort vraagstukken, die dan onmiddellijk een rol gaan spelen. Een zorg die ik blijf houden en die ook breder leeft, is natuurlijk alles wat er rondom het spoor gebeurt en wat er over het spoor heengaat. Want ook dat heeft grote effecten, op dat wat je uiteindelijk verantwoord kunt realiseren. Bedoel, we doen aan de andere kant van het spoor moeilijk over één pandje, wat we willen ombouwen van een bedrijfsgebruik naar woningen. Dat kan niet, want het staat te dicht op het spoor. Hier gaan we natuurlijk ook heel erg dicht op het spoor bouwen, dus je moet heel zorgvuldig kijken wat er gebeurt, wat de afspraken worden met ProRail, NS en of het misschien ook met Rijks hulp een keer zo zou kunnen zijn, dat er een andere bocht gerealiseerd wordt, om de gevaarlijke stoffen over te vervoeren. Want dat biedt lucht, om echt optimaal deze wijk zo mooi te kunnen maken, als ons destijds in het plan van Mecanoo is voorgehouden. Dus mijn pleidooi is eigenlijk vooral, hou de ambitie hoog en hou vast aan dat, wat ooit in die plannen is vastgelegd '...'. Want ik denk, dat dat voor het Dordrecht op de langere termijn, gewoon echt heel erg nodig is en heel erg goed zou zijn. Een praktisch vraagje, wat ik nog heb overgehouden uit de vorige bijeenkomst die we hadden is, dat ik toch prettig zou vinden om nog even heel kort uit te leggen, waarom we een project als dit, toch binnen de Crisis- en herstelwet ter inzage leggen en kunnen gebruiken. Dus dat is gewoon een hele praktische vraag, waarom verklaren we die wet daarop van toepassing? Ik denk dat het goed is, om dat ook in openbaarheid goed vastgelegd te hebben. Dat was eigenlijk, wat ik wou meegeven in dit stadium.

De voorzitter: Dank u wel. In ieder geval ...

De heer Kleinpaste: Ho,ho, één dingetje nog. Want u had een vraag gesteld over de begeleidingscommissie, over hoe we dat zouden willen. Mijn voorkeur zou het hebben, om het gewoon binnen de Dordtse dinsdag op te hangen, met zoveel mogelijk vaste woordvoerders, in plaats van nog weer een aparte commissie daarvoor in het leven te roepen. Over de begeleidingscommissie van vier, vijf man hebben we het intern nog niet gehad, dus daar heb ik geen fractie oordeel over, op dit moment.

De voorzitter: Dank alvast, hiervoor. Dan, korte vraag.

Mevrouw Kamphuis: Even over die Zwijndrechtse brug, mijnheer Kleinpaste. De Rijkswaterstaat en Zwijndrecht zijn tegen gesloten van ja, tegen het sluiten van de brug. Hoe ziet u dat dan?

De heer Kleinpaste: Ik heb gezien, dat ze tegen het sluiten van die brug zijn. Dus dat betekent, dat je met die partijen om tafel zal moeten, om te kijken hoe de toekomst eruit ziet. Wat mij betreft lijkt mij evident, dat als Rijkswaterstaat en Zwijndrecht daar een punt hebben en daar gelijk hebben, dat dat heel veel invloed heeft, op dat wat je überhaupt op de Maasterras kunt doen. Ik zou graag veel op het Maasterras doen, dus ik denk, dat dat indringende gesprekken worden.

De voorzitter: Dat ben ik helemaal met u eens. Mijnheer Bootsman, ik ga naar u. Mijnheer Van der Kruijff, ik heb u gezien, u komt straks.

De heer Bootsman: Ja, dank u wel. Wij willen een aantal dingen meegeven. Wij vinden het heel mooi, dat dit een wijk wordt die opgebouwd wordt, volgens het STOMP-principe aan mobiliteit. Dat maakt dat het belangrijk is, dat er in deze wijk goede voorzieningen zijn voor voetgangers en fietsers. En dat ook het ov in deze wijk goed moet zijn. Dat we dus niet hetzelfde krijgen als met De Hoven en de Wilgewinde van ja, deze wijk is aangelegd voor fietsers, dus het OV kan er niet rijden. Nee, want als het ov er niet is, jaag je mensen ook de auto weer in. En dat willen we juist niet. Dan even over de Zwijndrechtse brug, waar, al meerdere mensen hebben het erover gehad. In onze mening is de Zwijndrechtse brug autoluw, essentieel voor de plannen van het Maasterras. Ook zoals de heer Kleinpaste eigenlijk zei. Dan een kleine opmerking, de bus gaat natuurlijk nog wel over de brug. Dus dat betekent dat in geval van nood, auto's er ook overheen zouden kunnen rijden. Dus als er echt nood aan de man is en we moeten van het eiland af, dan kan er van die brug nog steeds gebruik gemaakt worden. Verder over de stamlijn, dat treinlijntje. Wij vragen ons af, wat de logistieke behoefte van die stamlijn nog is. Ook als er overgegaan wordt in een duurzamere logistiek en wat dan ook. En wat zijn de gevolgen ervan, als die weggaat? Dan nog een klein stukje over het masterplan. Wij willen graag een goede mix van huizen zien, dus van sociale huur tot aan dure koop. Maar wel een hele goeie mix daarvan en niet het ene meer, heel veel en het andere, heel weinig. En het is ...

De voorzitter: Ik laat even mijnheer Bootsman zijn verhaal afmaken.

De heer Bootsman: Ja, bijna klaar. En voorzieningen in de wijk, ook belangrijk, op loop-, fietsafstand. Ook om het wijk levendig te houden en om te voorkomen, dat mensen toch ook weer veel in de auto gaan zitten. En voor het groen wilden wij graag meegeven, dat er ook aandacht moet zijn voor het soort groen, vooral het soort groen wat de biodiversiteit bevordert. En dat was hem.

De voorzitter: Mag ik gelijk van de gelegenheid gebruik maken om te vragen, hoe GroenLinks denkt over een vaste commissie? Of ...

De heer Bootsman: Ja zeker, die was ik vergeten. Wij denken dat de oordeelsvorming, gewoon regulier Dordtse Dinsdag zouden moeten zijn. Dat consultatie en beeldvorming, dat dat misschien een vaste commissie zou kunnen. Maar dat kan ook met streven naar vaste woordvoerders. En voor een procesbegeleiding. Ja, we hadden eigenlijk liever dan een clubje, wat zich echt met de inhoud bezighoudt, in plaats van alleen met het proces.

De voorzitter: Ja, maar dat is dan dubbelop. Want als, dan ga je het in de commissie doen en dan heb je ook, dus dan moeten we maar niet doen, denk ik. Dat lijkt me niet handig.

De heer Bootsman: Nee, maar daar hebben we, we hebben het niet verder over gehad, als het en-en zou zijn. Dus, vandaar.

De voorzitter: Dank u wel, tot zover. Ik ga zo naar mevrouw Stolk, maar mijnheer Damen wil nog even een vraag stellen aan zijn overbuurman.

De heer Damen: Ja. De heer Bootsman heeft het over een goede mix gehad. Wat betekent dat dan voor het percentage sociale woningbouw, dat GroenLinks in het, in dit gebied wil hebben?

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Ja, dat is een lastige vraag. We hebben natuurlijk die dertig procent afspraak, voor over de hele stad. En daar, en in mijn ogen zou ik zeggen, dan moeten er wel voldoende sociale huurwoningen. Dus niet heel weinig.

De voorzitter: Mijnheer Stam, die wil er ook nog even iets over vragen en mijnheer Gorter ook, maar hou uw vraag even ... Niet? Mijnheer Gorter niet, mijnheer Stam wel.

De heer Stam: Nou, allereerst, voorzitter, dank. Ik zou ook nog reageren, hoe ik kijk naar een commissie. Ik zou een speciale commissie wel fijn vinden, omdat dit een, best wel een megagrote onderdeel is. Dus wat dat betreft, duidelijk. Even over die woningbouw. Ik hoor mensen continu praten over woningen. We hebben de vorige keer in de vorige commissie al gevraagd van, hoe kijkt u nou tegen die standplaatsen aan hè? Want er wordt, in de stukken wordt gezegd, uitplaatsing verwijderen en er ligt een inspanningsopdracht. Nu heeft er gisteren nog een stuk in de krant gestaan, dat gemeentes onvoldoende bezig zijn geweest, met de uitvoering van de Rijksvoorschriften tot komen tot extra standplaatsen.

Dus wij zijn ook wel benieuwd, hoe dan de commissie kijkt, naar toevoeging van al die standplaatsen en het verwijderen. Ik vind, die inspanningsverplichting vind ik eigenlijk te zacht. Ik zou eigenlijk een garantie willen hebben van het college, waarin ze zeggen, als die standplaatsen weg moeten, dan zorgen wij gewoon, dat er een even grote plek komt waar die standplaatsen terechtkomen. Liefst nog met uitbreiding. Want de toezegging die er nu lag, die in de presentatie werd gegeven, vond ik toch te vrijblijvend, zeker in ogenschouw nemend, wat er gisteren in de krant heeft gestaan.

De voorzitter: Goed. En u wil van mijnheer Bootsman, een reactie hierop?

De heer Stam: Ja, dat mag hij van mij doen hoor.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman, wilt u er nog iets op zeggen? Want ik denk, dat de wethouder dat straks ook wel gaat doen. Maar die mag nog niet.

De heer Bootsman: Ja, dat mag altijd. Ja, kijk, wij vinden het natuurlijk belangrijk, dat die mensen een andere plek krijgen en eventueel ... Want je kan niet mensen hun huis uitjagen. Je kan niet zeggen, je hebt geen plek meer, je gaat maar, weet ik veel wat, onder een brug wonen. Dat kan niet is. Er moet wel goed over nagedacht worden, natuurlijk.

De voorzitter: Mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Geen reactie op mijnheer Bootsman, maar eigenlijk hetzelfde om even te reageren op ...

De voorzitter: Maar dan wordt het een reactie, op een reactie en dat gaan we ...

De heer Gorter: Nee, nee. Nee, nee, u heeft mijn mening nog niet gevraagd.

De voorzitter: Ja, maar u wil op mijnheer Stam reageren.

De heer Gorter: Nee, ik niet. Ik zeg, hetzelfde waarop de heer Stam reageerde.

De voorzitter: Oh, excuus. Heel goed.

De heer Gorter: Wij zijn van Op ons Eiland ook voor een speciale commissie. Ik ben alleen de draad over die brug helemaal kwijt. Die brug is toch niet van ons, die is toch van Rijkswaterstaat? Van wie is die brug? Die vraag stel ik van, wat hebben wij te vertellen over die brug? Stel dat de gemeente Zwijndrecht, die wil de brug niet afsluiten.

De voorzitter: Mijnheer Gorter, ik ga u heel even onderbreken. Het is een hele goede vraag. En dat Op ons Eiland zijn mening wil geven voor de commissie, ook. Maar u bent zo meteen aan de beurt, na mevrouw Stolk. Want die was eerst nog.

De heer Gorter: Altijd. Ga je gang.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter, maakt mij niet uit hoor. Ik wacht netjes.

De voorzitter: Ik heb mijn volgorde opgeschreven. Gaat u nou maar eventjes.

Mevrouw Stolk: Ja, nee, dat is prima. Ja, voorzitter, wat wij mee willen geven. Ik denk, dat de heer Gorter de spijker op zijn kop slaat. Van wie is die brug en waar gaan we over? Tegelijkertijd, hoor ik de heer Kleinpaste vanavond zeggen van ja, dan moet er een goed gesprek gevoerd worden, als die brug niet autoluw wordt. Wij zijn vanaf het begin af aan tegen het autoluw maken van die brug geweest, want er gaan zestienduizend auto's per dag over die brug heen. En dat dat invloed heeft voor het Maasterras, ja, het zij zo. Dat is dan niet anders. Tegelijkertijd, als we het hebben over van vorige, de vorige keer heb ik daar de vraag over gesteld, hoe zit dat nou, hebben jullie nou als college zijnde met Zwijndrecht gepraat?

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Mag ik de vraag stellen aan mevrouw Stolk?

De voorzitter: Tuurlijk.

De heer Kleinpaste: Over die brug, in dit geval. Zestienduizend auto's over de brug klinkt misschien als een groot aantal, maar dat dat valt relatief gesproken wel mee, als het gaat om het aantal. Maar ik ben benieuwd hoe mevrouw Stolk denkt, dat de mobiliteit er in pakweg 2040, 2045 uitziet en of de brug dan nog dezelfde relevantie zou hebben, als die nu heeft.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter. Ja, ik heb geen glazen bol, ik kan niet in de toekomst kijken. Je moet wel een visie hebben natuurlijk van, wat je op een gegeven moment wil doen. Wij zijn misschien als een van de weinige partijen, die niet alles met de fiets, de wandelaars en weet ik veel wat allemaal, willen doen. Heel veel partijen willen in deze stad, de auto weg hebben. Nou, wij zijn daar gewoon tegen. Wij willen gewoon ook, alle vormen van vervoer in onze stad behouden. Is dat misschien een antwoord op uw vraag?

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Het klinkt als een antwoord, in ieder geval als uw antwoord. Dus dat lijkt mij prima. Overigens zijn wij ook niet van mening, dat we alle auto's weg willen hebben, hoor.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter. Dat is ook, ik kan hem nu ook terug inkoppen, dat is ook een antwoord van de heer Kleinpaste. Maar laten we ...

De voorzitter: Gaat u maar verder met uw ...

Mevrouw Stolk: Laat ik het gewoon even op de inhoud houden.

De voorzitter: Heel goed.

Mevrouw Stolk: Wat ik al zei over die brug, dat is een dingetje. Want dat heeft heel veel consequenties namelijk, voor dat gebied. En ik was uitgenodigd bij Studio De Witt op een zaterdagochtend en daar waren, twee raadsleden van Zwijndrecht stonden daar aan tafel. Die hadden daar nog nooit van gehoord. Zelfs de wethouder die zei van, ja, weet je, wij weten daar niet van. Dus ja, dan vraag ik toch wel aan het college van ja, ik zal het heel netjes zeggen, wie jukt er hier nu? Want je kan met elkaar praten, je kan het over koetjes hebben, je kan het over kalfjes hebben. Maar heb je nou daadwerkelijk ook over die brug gesproken, dat je die autoluw wil gaan maken? En hoe zit Zwijndrecht daar dan in? Ten tweede. Die brug is van Rijkswaterstaat, die brug is niet van Dordrecht, die is niet van Zwijndrecht. Dus weet je, ik leg hem maar even neer en ik geef dat ook mee ter overdenking aan het college. Dan ten tweede, even reagerend op de heer Stam. Het is inderdaad, dat inw...bewoners daar weg moeten en ook het woonwagencamp moet daar weg. Wij hebben samen met Fractie van Waardhuizen initiatiefvoorstel ingediend, in het volste vertrouwen, dat dat meegenomen zou worden ook in de bouwambitie van dit college. En vervolgens krijg je daar dan antwoorden op van ja, het lijkt meer op een motie. Ja, dat vond ik een beetje flauw. Maar laten we in ieder geval de mensen meenemen, die in dat gebied zitten, want het heeft een impact op deze mensen. Daar wou ik het even voor nu bij laten.

De voorzitter: Nog één vraagje aan u, mevrouw Stolk. Dank u wel, tot zover Maar bent u voor een vaste commissie of voor vaste commissieleden in de huidige commissie?

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter, daar hebben we het nog even over gehad. Ik heb in eerste instantie gezegd van, wij zijn er wel voor om een aparte commissie. Maar dat gaat puur over het proces en niet over de inhoud, dus daar zijn wij niet voor. Ik zou, wij zijn er wel voorstander voor, om met vaste sprekers hier aan tafel te zitten. Zodat je een betere ja, gestructureerde commissie krijgt.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel. Ja, mevrouw Stolk heeft letterlijk het gras voor mijn voeten weggemaaid. Dus dankjewel daarvoor. Ik heb ook met een aantal leden in Zwijndrecht gesproken, die waren redelijk verbaasd. Het verhaal over die brug is een duidelijk verhaal, van wie is die nu? Volgens mij is die van Rijkswaterstaat. Ik zou aan de wethouder willen vragen. Stel dat de gemeente Zwijndrecht wel die brug open wil, is het dan een optie dat je van Zwijndrecht wel Dordrecht in kan en van Dordrecht niet naar Zwijndrecht? En Op ons Eiland is vooralsnog, voor een vaste commissie omtrent dit onderwerp.

De voorzitter: Dank je wel, Margret. Dat was hem? Dank u wel, mijnheer Gorter. Dan ga ik naar mijnheer Van der Kruijff, dan mijnheer Den Heijer, dan mijnheer Schalken en dan mevrouw Van Herwijnen. Of was u al veel eerder, mevrouw Van Herwijnen, heb ik u over het hoofd gezien? Nou, het is zielig, hè. Ja, u zat echt in het rijtje, dat is waar.

Mijnheer Damen, dan mijnheer Van der Kruijff en dan denk ik, mevrouw Van Herwijnen. meneer dame dan meneer van de Kruijff en dan denk ik, mevrouw van Herwijnen en dan ga ik naar ... Ja, zo doen we het.

De heer Damen: Ja, voorzitter. Het is een buitengewoon ingrijpend plan, gaat ook buitengewoon veel geld kosten. Aan de andere kant, we hebben veel woningen nodig. Nou, dat moet je, dat geeft voor ons de doorslag, dat je moet inzetten op meer woningen, dan er nu voorgesteld worden in het favoriete plan. Dat heeft consequenties voor de mensen, die er nu wonen. Dat betekent, dat je ook daar zorgvuldig mee moet omgaan. Daar komen we volgende week op terug, daar ben ik blij om. Maar dat moet dan wel gebeuren, zodat er duidelijkheid komt voor die mensen. Wat betreft de brug, zijn wij benieuwd wat de consequenties zijn. Want dat moet dan heel inzichtelijk worden voor de planontwikkeling en het aantal woningen, dat je kunt realiseren als daar autoverkeer op blijft plaatsvinden. Wij staan daar niet voor te juichen, als dat moet gebeuren. Maar iedereen moet die afweging kunnen maken, aan de hand van de consequenties van de voor, zeg maar de woningbouw in het plangebied, als er wel autoverkeer gaat plaatsvinden. Want je zou zelfs op enig moment kunnen zeggen van, nou, dat levert dusdanige belemmeringen op, dat je het hele plan moet afblazen. De, wij zijn voor dertig procent sociale huurwoningen en dan met name corporatiewoningen. Er zijn zeventienduizend mensen ingeschreven, bij de woningbouwcorporaties. Die willen een woning of die hebben een andere woning nodig, daar kan dit plan nauwelijks in voorzien. Als je honderd procent sociaal zou bouwen, dat willen we niet. We denken wel, dat je op zijn minst naar dertig moet. Wat betreft de voorzieningen in het plangebied, daar maken we ons wel een beetje zorgen over. Er staan nu in de plantkaart, allemaal grote pijlen getekend. Die vind ik een beetje sprookjesachtig, die pijlen bestaan er niet. Er staat een pijl van, die vanaf de Weeskinderdijk de bestaande wijk inloopt. Dan moet je een heel eind naar beneden. We hebben een soortgelijke situatie in de stad bij de Noordendijk naar de Singel toe. We hebben ook een trap gemaakt, zodat er een verbinding was. Ook daar is ooit eens een pijl neergezet. Nou, daar gaat geen mens over die trap, nooit. Deze pijl die daar getekend wordt, die gaat niet werken. Zo zijn er meer pijlen. De pijl van de wijk naar de rivier toe.

De voorzitter: Voor mijn begrip, u heeft het nu dus over het thema mobiliteit?

De heer Damen: Ja, dat heeft te maken met mobiliteit, maar ook de voorzieningen die je in de wijk kunt en moet maken. De betekent namelijk, dat die verbindingen veel moeilijker liggen en veel moeilijker te realiseren zijn, als nu gesuggereerd wordt. Er ligt een overdekking van de A16. Ik heb begrepen van de Boulevard Périphérique in Parijs, die kent soortgelijke overdekkingen. Dat kost een miljoen per strekkende meter. Er staat nu een overdekking hier getekend van en dat is een vergelijkbare grootte hè. Er staat nu een overdekking getekend van ongeveer honderd meter. Nou, dan is het geen moeilijke som om uit te rekenen, in welke orde van grootte alleen die overdekking betekent. Maar die is wel noodzakelijk voor de verbinding van de verschillende stukken van de wijk, naar de rest van de stad. Dus wat dat betreft, zie ik nog wel grote problemen en daar zouden we veel beter over na moeten denken en veel meer duidelijkheid over moeten krijgen.

Wat betreft nou, dat, ik vind dat inhoud, wat de inhoud betreft, dat ik voldoende. Nee, nog één punt. Het moet duidelijk zijn, dat als we de standplaatsen weghalen hier, dat we moeten garanderen dat die mensen een zeg maar, een adequate standplaats elders in de stad terugkrijgen. Ook zeg maar, waar ze in de huidige samenstelling naartoe kunnen. Wat betreft de vaste commissie. Ik vind dat het de taak is van politiek en van de gemeenteraad, om aan politiek te doen. We hebben geen deskundige commissie nodig, we hebben een politieke beoordeling nodig van de plannen. Daarom ben ik niet voor een vaste commissie om, waarin de deskundigheid zich moet ontwikkelen.

De voorzitter: Maar wel vaste woordvoerders?

De heer Damen: Nee, ben ik niet voor. Al zal het in het geval van onze fractie, bijna onvermijdelijk zijn.

De voorzitter: Elk nadeel heb zijn voordeel, zullen we dan maar zeggen. Goed, dan ga ik naar mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, gebiedsontwikkelingen als Maasterras, die zijn natuurlijk megagroot. Dat zijn we met zijn allen wel eens. En dan beginnen ze ook wel met grote ambities. Wij denken ook wel, dat je daarvanuit moet vinden. Ja, daar komen heel veel vragen achter vandaan. Ja, van wie is de brug? Ja, van wie is de stamlijn? Ja, van wie is het rangeerterrein? En ook nog andere stukken grond, die wij helemaal nog niet in eigendom hebben. Dus daar valt nog heel veel op te lossen. Maar dat betekent niet, dat we nu niet kunnen uitspreken, wat we graag zouden zien gebeuren en willen. En volgens mij is dat, wat we nu doen. Dat is dan vervolgens ook de opdracht voor het college, om dat dan ook proberen voor elkaar te krijgen. En ik snap, dat die garantie er ook niet op voorhand ligt. En als je dan ziet hoe vaak we hier met elkaar spreken, dat er echt een enorme hoeveelheid woningen in Dordrecht extra nodig is, dan is dit een enorme kans, om dit hier te gaan realiseren. Dat zeggen we al jaren tegen elkaar en wij vinden het ook goed, dat er nu voortvarend aan gewerkt wordt en willen we ook graag aan meewerken. Als je dan kijkt naar deze wijk, het Maasterras en je kijkt naar de beoogde omvang en beoogde scenario, wat wij steunen overigens, dan heeft dat ook wel een opvang, dat je eigenlijk bijna een nieuw dorp in Dordrecht bouwt. Of een wijk. Maar we hebben net uit de vorige commissie geleerd, in Dubbeldam noemen ze dat dan nog steeds een dorp, met een eigenheid. Wij denken, dat je dat ook bij het Maasterras zou moeten willen nastreven. Dat daar echt een wijk ontstaat met zijn eigen eigenheid, waar je in woont. Wat je zegt, ik woon op het Maasterras. En dan niet alleen omdat daar woningen staan. Maar dat heeft dan ook te maken met de sociale samenhang, die je daar nastreeft en ook met de voorzieningen, die er zijn. Of dat nou sportvelden zijn, scholen zijn, gezondheidscentrum en waar je winkelcentra, waar je niet over na kan denken, dat je dat dan ook gewoon in die wijk, in die opvang ook passende omvang hebt. Nou, we hebben de presentaties gehoord. Ja, we gaan het zodanig flexibel opschrijven allemaal, want dat kan tegenwoordig, dat het allemaal later nog in te passen is. Daar ben ik nog niet helemaal gerust op. Misschien ten onrechte. Want ik denk, een sportveld, dat vergt nog wel wat plek als je dat zou willen. Of een school, dat vergt nog wel wat plek, als je dat zou willen. Dan kan je er niet zomaar huizen neerzetten.

Of wellicht erboven, dat ik te bekrompen denk. Maar dat zou ik dan wel aan de voorkant zeker willen weten, dat dat elkaar niet gaat, in de weg zitten.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk, u heeft een vraag aan mijnheer Van der Kruijff.

Mevrouw Stolk: Ja, verhelderend. Vindt het, vindt de heer Van der Kruijff van het CDA ook, dat dan de bewoners van dat gebied, ook niet een plek moeten krijgen op dat Maasterras, wat betaalbaar is? Want we hebben het tegenwoordig over betaalbaar, dan heb je het over drieëneenhalve ton huizen. Nou, voor jullie misschien betaalbaar, voor mij is dat niet betaalbaar. Maar ... En ook, waarom is er geen plek binnen dat Maasterras, voor de bewoners die er nu zitten? Is daar überhaupt al over nagedacht? Vindt het CDA, dat dat, dat daar ook niet naar gekeken moet worden?

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Natuurlijk moet er goed gekeken worden en netjes en fatsoenlijk en reëel omgegaan worden, met mensen die daar nu wonen. Dat zijn verschillende categorieën. Daar wonen mensen in woonwagens aan de Weeskinderdijk bijvoorbeeld. Er wonen mensen in woonwagens, daar hebben we het ook met elkaar over gehad. Ik heb in de presentaties gehoord en daar kom ik, daar zal ik dan nu iets naar voren halen. Ik had het voor iets later in mijn woordvoering staan. Bijvoorbeeld voor de woonwagenbewoners, dat er dan gekeken wordt op een andere plek in de grotere gebiedsontwikkeling. Een volgende fase, daar dan plek voor te zoeken. Nou, dat vinden wij, zoeken, dat is sowieso wel wat je mag doen. Maar wij vinden ook wel, dat het niet alleen een inspanningsverplichting moet zijn, maar dat je dat ook wel gewoon moet realiseren. Je kunt niet tegen allerlei mensen in een woonwagen zeggen van, we heffen jullie huidige woonplaats op en we staan er niet voor in, dat er op een andere plaats wellicht zelfs iets groter, ook gezien uw initiatiefvoorstel en dat we als stad groeien. Ook op een grotere manier of op twee plekken gesplitst, maakt mij nog niet eens uit. Maar daar dan ook een plek krijgt, helemaal met u eens. Maar dat hoeft niet per se in fase A, dat mag ook in fase B zijn plek krijgen. Als het maar wel een plek krijgt en ook in de overbrugging, gewoon netjes en fatsoenlijk en met participatie, oké, al die dingen. '...'

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis heeft een korte vraag aan u.

Mevrouw Kamphuis: Ja, ik hoor, ik sloeg aan, u zei desnoods gesplitst. Mensen op de woon... Ja, ik hoorde een klein zinnetje. De mensen op de woonwagenkamp, die willen heel graag, wat ik me kan voorstellen, bij elkaar blijven. Hoe denkt de CDA daarover?

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Nou, dat kan ik me ook heel goed voorstellen, mevrouw Kamphuis. Waarom ik het zei? Ik zei omdat en dat heeft ook het college aangegeven, dat er wellicht zelfs iets groei nodig is, in het aantal woonwagengstandplaatsen binnen Dordrecht. Als je als stad groeit, zou ook dat mee kunnen groeien. En dan zou je die groei niet per se zeg ik, niet perse, mag wel, maar moet niet, op dezelfde plek realiseren, maar dan kan je wellicht ook op een andere plek realiseren. Dat bedoelde ik te zeggen, met gesplitst.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, even. Als je het hebt hè over de woonwagengbewoners. Er zijn hier in Dordrecht denk ik, nog nooit zoveel mensen verplicht moeten verhuizen, als woonwagengbewoners. En dat zijn gewoon inwoners van onze stad. En tegelijkertijd wordt er ook tegen die mensen gezegd, als wij een ander huis gaan kopen of we willen verhuizen, dan kiezen wij waar we gaan wonen eventueel hè. Als u een huis ga kopen of ik ga een huis kopen, dan kan je zelf kiezen in welke wijk je ga wonen. Woonwagengbewoners, die mogen zelfs nog niet eens kiezen. Die zijn al, die worden nu ...

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voor de vierde keer gedwongen om te verhuizen. Hoe kijkt het CDA daar dan tegenaan? Waarom mogen zij niet meebepalen naar de plek, waar zij naartoe gaan met uitbreiding?

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff, u mag er heel kort op reageren. Maar eigenlijk zitten we dan toch weer op dat inspraakverhaal. En dat hebben we afgesproken, dat we daar niet teveel tijd aan zouden verspillen, want we moeten het over andere dingen hebben.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, in dit gebied zijn heel veel functies. Er wonen mensen in woonwagens, er wonen mensen in huizen, er zitten bedrijven, er zitten andere voorzieningen. Als je dit grootschalig gaat aanpakken, is alles wat in dit gebied wordt, staat, ergens in beweging. Dus het is niet zo, dat we alleen tegen woonwagengbewoners zeggen, u moet weg. Of, moet weg, we zien graag, we gaan elders een plaats voor u regelen. Want ik zei niet zoeken, regelen. Dat geldt ook voor mensen die er wonen. Het geldt ook voor bedrijven die er zitten. Alles wat hier zit, komt ergens op losse schroeven. Dat kan niet anders, als je zo'n grote ontwikkeling gaat doen, dat er ergens die beweging ontstaat. Ik zou niet weten, hoe ik het anders moest doen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff, heeft u nog een vervolg aan uw verhaal?

De heer Van der Kruijff: Ja, voorzitter. Dat gaat over de mobiliteit. Wij denken, er werd, wordt gezegd, ik ken die aantallen niet, maar dat er grote aantallen auto's over de Zwijndrechtse brug gaan.

Als we daar een hele woonwijk gaan ontwikkelen, denken wij niet, dat het heel prettig is als daar zo'n hele drukke verkeersader, dwars door die woonwijk heen gaat. Dus dat je dat autoluw maakt, is alleen maar prettig voor die mensen, die daar komen te wonen. En wij weten ook en dat wordt ook vaak gezegd dat, de A16 zit dan erg vol en hoe moet dat dan? Ik denk ja, dat is precies wat er gebeurt. Als de A16 vol zit, gaan al die automobilisten en ik zie het zelf gebeuren en ik zal u bekennen, ik heb het zelf ook wel eens gedaan, die gaan dan in Zwijndrecht of in Dordrecht de snelweg af en die gaan allemaal door de wijken en over die brug rijden. Dat moet je met elkaar niet willen. Dus als wij het voor elkaar zouden kunnen krijgen, om dat terug te brengen en ja, dat is een inspanningsverplichting. Ik snap ook, dat Rijkswaterstaat maar mee moet werken en Zwijndrecht. En los van hoe dat gesprek is gegaan, dan lijkt me dat een uitstekende ambitie om dat proberen voor elkaar te krijgen. En als je toch met de auto van Zwijndrecht naar Dordrecht moet, kan je door de tunnel van de A16 ook wel gaan. Dat is nogal te doen, denken wij dan. Voorzitter de punten over de vaste woordvoerders. Wij denken dat het goed is, om dat te beogen, maar het hoeft voor ons niet in een aparte commissie. Dat past niet zo goed in ons huidige vergadermodel. Dus laten we het proberen gewoon als fracties met elkaar af te spreken, dat we dat doen. En een begeleidingscommissie op proces, zou prettig zijn. En als CDA hebben we daar het idee van, misschien dat we ook uit de voorzitters pool een aantal voorzitters kunnen vinden, die deze commissie vaak voorzitten, die met elkaar dan ook die proces commissie willen vormen. Want als voorzitter bewaak je al gauw ook mede het proces, dan zou dat prima in elkaar te passen zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Stam had een piepklein vraagje aan u.

De heer Stam: Ja, misschien toch iets groter als gesuggereerd.

De voorzitter: Dat is ondeugend, hè?

De heer Stam: Maar mijnheer Van der Kruijff zit natuurlijk al bijna zijn halve leven in deze gemeenteraad. Als je dan kijkt naar waar ik net aan refereerde hè, dat plan uit 2001 met betrekking tot die brug en die afsplitsing op de Dokweg uitkomt. Als ik de plannen zo ziet van 2001, dan heb ik het idee, dat dat toch grotendeels buiten het gebied omgaat. Deelt u met mij die visie? Of zegt u van, nee hoor, die gaat er nog dwars doorheen. Of staat het plan er niet meer bij? Want een ander nadeel van oud worden is, dat je ook veel vergeet.

De voorzitter: Probeert u nog korter te antwoorden, dan de vraag van mijnheer Stam was.

De heer Van der Kruijff: Ja, voorzitter, er is inderdaad vaker sprake van geweest, om de Zwijndrechtse brug, ik zeg maar rechtuit langs het spoor af te laten dalen. Dat is om vele redenen allemaal niet gebeurd. Mede ook omdat daar een Weizigtpark ligt en alles, waar we ook niet graag het autoverkeer door willen hebben. Dus zeg, gezien deze woning ontwikkeling, dat je dan de Zwijndrechtse brug niet dwars door de wijk laat kronkelen. Dat lijkt ons een hele verstandige denkrichting. En ja, er zullen nog een hele hoop praktische vragen achter vandaan komen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Ja, dank je wel, voorzitter. Ik krijg hem niet naar voren. Nou, er liggen mooie ambities voor deze nieuwe wijk. Ik heb een aantal puntjes die ik wil meegeven of waar ik graag nog verduidelijking wil hebben. In ieder geval het STOMP-principe, het is niet nieuw, dat wij daarachter staan. Maar dit kan wel consequenties geven, voor de bestaande omliggende wijken. In het voorstel staat, voor de omliggende wijken wordt er een parkeerregime vastgesteld. Het is voor mij niet helemaal duidelijk, wat daarmee wordt bedoeld. Verder inderdaad, we hebben het al genoeg denk gehad, over de brug. Maar mijn vraag is wel, hoe kritiek is dat punt? Want als dat autoluw maken van die brug niet doorgaat, wat dan, wat voor opties hebben we dan? En wat voor consequenties kan het geven voor de wijk? En verder wil ik het ook nog even terugpakken, op wat de heer Damen in de vorige vergadering al heb aangegeven. Er wordt, een Rivierenpark wordt er gerealiseerd en die moet een verbinding maken, met die nieuwe wijk. Daar gaat natuurlijk een verkeersader doorheen. Hoe zien we dan die verbinding, hoe wordt die verbinding met de wijk gecreëerd? Nou ja, en dan eigenlijk het laatste punt en dat heeft de heer Kleinpaste ook al aangegeven. Door de hele hoge ambities neergelegd op deze wijk, vanuit groen, vanuit duurzaamheid, vanuit STOMP-principe, houd die ambities vast. Je ziet natuurlijk vaak bij wat grotere projecten, dat ze naderhand vaak worden afgeschaald. Dus ik wil dat inderdaad ja, toch wel even benadrukken van, hou de ambities die we nu op het oog hebben, hou die vast. Dat was hem.

De voorzitter: Mag ik u nog even vragen, hoe u denkt over een vaste commissie dan wel vaste ...

Mevrouw Van Herwijnen: Begeleidingscommissie op proces, is ons idee.

De voorzitter: Nou, twee vragen eigenlijk. Bent u voor een vaste commissie of voor vaste sprekers in de commissie? En de tweede vraag, vindt u ook dat een begeleidingscommissie nut heeft?

Mevrouw Van Herwijnen: Begeleidingscommissie op proces, zien we daar wel de voordelen voor in. En ja, vaste personen in de commissie, is voor ons niet altijd haalbaar. Heb ik daarmee de vraag beantwoord?

De voorzitter: Ja, denk dat dat voldoende is. Ja. Dan ga ik naar mijnheer, mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Ik heb nog niet onze mening gezegd over ...

De voorzitter: Maar mijnheer, ik weet, dat mijnheer De Feijter dat ook wil doen. Dus u mag hem nog even noemen.

Mevrouw Kamphuis: Oké. Want wij zijn wel voor vaste sprekers in de commissie. Alleen dat.

De voorzitter: Prima. Mijnheer De Feijter wil het ook gelijk nog even aangeven. Hebben we het maar gehad.

De heer De Feijter: Ja, inderdaad, nog even over het proces. Het lijkt ons goed, om zoveel mogelijk te streven naar vaste woordvoerders, wat betreft de inhoud in de huidige vorm van de Dordtse Dinsdag. Dus geen inhoudelijke commissie. Lijkt ons wel goed, om een technische begeleidingscommissie die het proces dus begeleidt, te doen. En wij zouden ook al graag een voorschot willen doen, op de voorzitter daarvan. Lijkt ons, dat de heer De Boer dat ook uitstekend kan doen. Het mag namelijk ook bij een begeleidingscommissie, dat iemand buiten de raad, dat doet.

De voorzitter: Heel goed. Dank u wel, in ieder geval voor de tip. Of hij het wil, dat is de volgende vraag. Maar dat gaan we wel zien. Dank u wel. Mijnheer Den Heijer dan.

De heer Den Heijer: Ja, dank u, dank u wel, voorzitter. Ja, nou, onze stad vraagt om de ambitie, waarmee we broodnodig huizen gaan bouwen en vele. En dit gebied dus ook beter en mooier gaan maken, daar gaan we dus nu mee aan de slag. Zien dat de voorkeursvariant niet lijkt uit te gaan op, met op de hoogste bouwaantallen, maar voor een gematigde variant met op zichzelf begrijpelijke, insteek van hoog stedelijke kwaliteit. Maar als we voor deze route gaan, dan geldt voor ons de voorkeur wel, dat we dat op een consequente manier doen. Dus ook in de programmering, een hoogwaardig binnenstedelijke ontwikkeling. Een realistische grondexploitatie afgestemd op de vraag, die er is voor dit gebied. Dus ook gezinnen en starters die voor het eerst gaan samenwonen, moeten hier iets kunnen vinden. De aantallen, programmering en de mogelijkheden van mobiliteit, moeten hierop aansluiten en de algehele ambitie ondersteunen. Dan de lage parkeernorm.

De heer Damen: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Damen. Mijnheer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Nou, ik heb juist de woorden gekozen van begrijpelijk. Dus op zich is het begrijpelijk, dat we op dit moment kiezen voor aantallen, in combinatie met de kwaliteit van de gebiedsontwikkeling. Maar je moet, dat is ook het dilemma waar we later in mijn verhaal eigenlijk op terug wilde komen, je moet ook niet je ogen sluiten voor de kansen die er liggen, om toch je bouwaantallen misschien iets omhoog te schroeven, omdat de vraag gewoon onverminderd hoog blijft. Ook de komende jaren. Maar voor nu deze variant, voldoet wat ons betreft, op dit moment. Dan de lage parkeernorm, voorzitter. Want auto's moeten niet alleen goed afgevangen worden, maar ja, ook toch binnen de kaders die nu gesteld gaan worden, wel een reële rol hebben in dit gebied. Want of we nou hoog of laag springen, het blijft gewoon een noodzakelijk vervoersmiddel. Ook nu, gezien de discussie rondom de brug. Als we kijken naar Dordrecht als deel mobiliteitsstad, dan zit onze zorg met name op het punt van deelmobiliteit. Of dit wel echt de komende jaren ervoor gaat zorgen, dat we gewoon tientallen auto's per nieuw te realiseren blok, daadwerkelijk gaan afvangen. Dat plaatst ons ook voor keuzes. We zouden bijvoorbeeld ook een keuze kunnen zijn of een haalbare variant is, waarin de autobrug behouden blijft.

Toch iets meer toegankelijkheid voor auto's is, door bijvoorbeeld de bouwhoogtes iets toe te laten nemen en op sommige plekken misschien toch te kiezen, voor ietsjes minder groen. Dat zijn wel de keuzes die, het één gaat altijd ten koste voor het ander. Het zou goed zijn, om daar met elkaar ook in deze raad over in gesprek te blijven.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer De Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Kijk, een autoluwe wijk, zegt heel veel over het karakter en of je die auto's allemaal toelaat in de wijk. Als u dan zegt van nou, we houden de wijk wel rustig, maar bijvoorbeeld de parkeervoorzieningen aan de rand. Je maakt nog iets ruimer, zodat er voor iedereen plek, meer, voldoende plek is aan de rand. Is dat dan ook goed voor u, of zegt, ze moeten echt allemaal de wijken in kunnen?

De voorzitter: Ik heb gezien hoe u erover denkt, mijnheer Den Heijer. Maar dat heeft niet iedereen gezien, dus u mag toch wel even uitspreken.

De heer Den Heijer: Nou, ten principale vinden wij wel, dat echt wel gelegenheden zijn, dat een auto gewoon de wijk in moet kunnen rijden. Dus en volgens mij bent u het daar overigens, niet mee oneens. Waar onze zorg wel zit, op bijvoorbeeld de realisatie van de parkeergarage bij, die ter vervanging zou moeten gelden voor Weeskinderdijk. Dan zou dat wel een parkeergarage moeten zijn, met echt een hoge capaciteit. Waarmee dat echt een serieus alternatief is voor de aankomende bewoners en de huidige bewoners in de aanpalende wijk, om daar je auto neer te kunnen zetten. Dus dat, onze ambitie zou daarin zijn, dat dat een parkeergarage wordt met heel veel plekken. Ook beide aspecten die we net noemden, met de brug en parkeergarage zouden we ook later graag inzichtelijk willen hebben. We hebben het over een gebied, waar al veel plannen op losgelaten zijn in het verleden. Daarbij is ook wat ons betreft belangrijk, dat we vaart houden. Dat is echt cruciaal. Willen we dit gebied snel ontwikkelen en die broodnodige huizen gaan bouwen, zijn we ook afhankelijk van een subsidie deadline van het Rijk, die erop ziet, dat we vijftig procent betaalbaar gaan houden. Dat ja, dat noopt ook tot spoed. Moet ook een levendig gebied worden aan de rand van het centrum, met ook ruimte voor ondernemerschap. Ondernemers, misschien dienstverlening? Er moet ook, moet geen saaie wijk worden. Moet wel wat gebeuren en te, ook letterlijk te ondernemen zijn, maar er moet ook ruimte zijn voor vermaak. Denk bijvoorbeeld aan een groot evenemententerrein bij de brug, waar op dit moment ook geen woningen mogelijk zijn of combinatie met het parkeerdek. En dat we dit ook goed aan de voorkant regelen, met adequate geluidsnormen. Dus dat het ook echt een plek is waar, voor jongeren bijvoorbeeld iets te doen is in dit gebied. Verder hebben we geen punten en sluiten we ons aan bij de heer Kleinpaste, hou de ambitie vast en we gaan ervoor.

De voorzitter: En misschien nog eventjes, dank u wel voor deze inbreng, over vaste commissie of vaste sprekers en begeleidingscommissie, ja, dan wel nee.

De heer Den Heijer: Ja, ik vind het lastig om in de semantiek te gaan van, willen we een vaste commissie of vaste woordvoerders in een commissie? Allebei prima. Had nog wel een andere gedachtegang, maar dat kunnen we misschien op een ander moment met elkaar door praten. Dat bij de Kadernota vaak bekend is in de bestuurlijke planner, wat nou echt grote projecten zijn. En dat we dan als raad gewoon benoemen, onder andere deze, deze ligt heel erg voor de hand, dat we daar gewoon een speciale commissie met vaste woordvoerders voor inrichten. En dat we dat op andere punten niet doen. Maar het lijkt me wel wenselijk, dat het vaste woordvoerders zijn, wellicht een vaste voorzitter. Zodat we inderdaad ook ja, politieke consistentie misschien vast kunnen houden, als ik naar de heer Damen kijk. Want dat is natuurlijk wel belangrijk de komende jaren.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Den Heijer. Mevrouw Stolk wil nog een korte verduidelijking.

Mevrouw Stolk: Ja, wij willen er toch niet voor pleiten, om weer de oude Grote Projecten commissie in het leven te roepen. Want naar ons idee, is dat toch wel een beetje een flop geweest. Daar kunnen mensen anders over denken, maar wij hebben niet graag een andere commissie Grote Projecten weer. Dus laten we het alsjeblieft gewoon hier in deze commissie houden. Met zoveel mogelijk als dat kan, vaste woordvoerders.

De voorzitter: Nou, tot nu toe, is dat een klein beetje de lijn, die ik proef. Mijnheer De Feijter wil er nog iets aan toevoegen.

De heer De Feijter: Nou, nee, meer een vraag aan de heer Den Heijer. Want ik heb hem nog niet gehoord over de meer begeleidingscommissie. Want bijvoorbeeld bij de raads werkgroep, de Omgevingswet, de raads werkgroep die daarover gaat, is dat best wel succesvol gebleken. Om juist een beetje overzicht te houden van, heeft de raad, is die in positie? Is alle informatie, die ze zouden moeten weten, hebben ze die ook? Hoe denkt de heer Den Heijer daarover?

De voorzitter: Mijnheer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Nou, ik ben op zichzelf niet tegen begeleidingscommissies. Ik vind, ik weet niet, of dit ook het beste moment is om helemaal door te gaan akkeren, wat nou juiste vormen zijn en wat niet. Dus ik kijk ook even met een schuin oog naar de voorzitter en de griffier, om wellicht een voorstel in de agenda commissie bijvoorbeeld op te stellen. Of dat we gewoon concreet iets kunnen of in het presidium, weet ik veel.

De voorzitter: Vooral duidelijkheid. Het gaat alleen maar even om een richting aan te geven, waarin gedacht moet worden.

De heer Den Heijer: Nou ja, wij hebben inmiddels een soort wildgroei aan begeleidingscommissies. Dat begint ook wel, ook soms zijn nadelen zichtbaar te maken. Dus ik sta daar eerlijk gezegd, niet om te springen. Maar wel gewoon vaste woordvoerders, een vaste commissie. Dat we daar enige consistentie in betrachten.

De voorzitter: Hij is helder. Mijnheer Schalken, u hebt lang moeten wachten, maar geeft niet.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, dat geeft niet, voorzitter. Een aantal puntjes vanuit Beter voor Dordt. Er is natuurlijk al veel gesproken over de brug hè? Er werd ook heel duidelijk gezegd, wij gaan er uiteindelijk niet echt over. Wat Beter voor Dordt betreft, hebben we wel de wens, dat hij in ieder geval openblijft en voor alle verkeer ook bereikbaar blijft. En dat we het vooral moeten zoeken, in het verleiden dat mensen, richting de mensen, om andere keuzes te maken. Met dat verleiden. We streven wat ons betreft, ook naar een redelijk autoluwe wijk. Dat streven, dat kun je alleen maar zoveel mogelijk bereiken als je goede andere voorzieningen hebt. Dus goede fietspaden, goede wandelpaden, goed openbaar vervoer. Dan verleid je eigenlijk de mensen, tot het maken van andere keuzes en dan heb je waarschijnlijk uiteindelijk, ook minder auto bewegingen. De heer Stam, die begon net nog over het vroegere plan wat er was, met betrekking tot de aanlanding van die brug.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van der Kruijff, u wil wat vragen?

De heer Schalken-den Hartog: Ik maak even mijn zin af. Vanuit Beter voor Dordt lijkt het ons wel eens goed, om dat, in ieder geval ook dat plan ook zichtbaar te maken voor alle huidige commissieleden om te kijken, of dat wellicht ook nog wat mooie, nieuwe inzichten geeft. En ik zie al iemand, die hem nog heeft. Ja. Ik doe even mijn knopje uit.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja, voorzitter. Mijn vraag ging over die brug. Want ik begrijp heel goed waar het over mobiliteit gaat, dat u zegt, we moeten mensen verleiden om met andere vervoersmiddelen te gaan. Dat klopt natuurlijk. Als je kijkt naar de Zwijndrechtse brug, die wordt juist heel veel gebruikt door mensen, die helemaal niet in die wijk wonen. Maar als de A16 verstopt staat, die allemaal de snelweg afgaan en allemaal door Zwijndrecht en Dordrecht beginnen te rijden. Bent u het niet met me eens, dat we dat toch wel moeten proberen af te remmen? En hoe ziet u dat dan voor zich?

De voorzitter: Mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Nou, wellicht is er dan een stevige opdracht richting de hogere overheden om voor te zorgen, dat het verkeer daar ook beter doorstroomt. En het niet iedere keer vaststaat, omdat er weer een te hoge vrachtwagen of zo voor de bru... of voor de tunnel staat, waardoor het verkeer stilligt. Maar wat ons betreft, blijft in ieder geval de brug voor zover wij erover gaan, gewoon goed bereikbaar en open. En proberen we zoveel mogelijk mensen te verleiden, tot het maken van andere mobiliteitskeuzes. Ja, iemand zei net ook al en ik weet niet meer welke fractie dat was, die het had over, voldoende wijkfuncties aanwezig.

Om te bevorderen, dat inderdaad daar echt zo'n nieuwe buurt ontstaat, waar je graag wil zijn, waar mensen zoals bijvoorbeeld iemand ook aangaf, het Dubbeldam gevoel hebben, maar dan in die nieuwe wijk, de Stadsas of hoe die ook dadelijk uiteindelijk gaat heten. Puntje natuurlijk met betrekking tot de veiligheid hè, het gevoel gevaarlijke stoffen. Dat blijft natuurlijk een aandachtspunt voor ons allemaal, dat we daar goed oog voor blijven houden en ook zien, dat dat voorlopig ook nog beperkingen gaat geven in de ontwikkeling. Mensen die nu in de wijk wonen, die moeten er ieder geval als ze dat willen, ook in de nieuwe wijk weer een goede plek terugkrijgen. Dat geldt voor zowel de bewoners van huizen, maar ook de mensen die nu daar een standplaats hebben. Het kan echt niet zo zijn, dat mensen wellicht op een andere plek terug kunnen komen, waar ze dat niet willen. Als zij de wens hebben om in ieder geval in het huidige gebied te blijven, dan moeten we daar ook proberen invulling aan te geven. En dan ook minimaal hetzelfde, maar eigenlijk gewenst, wel meer plekken, omdat die hard nodig zijn. Als laatste met betrekking tot de vraag, die u ook aan iedereen stelt. Een begeleidingscommissie op het proces, vinden wij prima. Wat ons betreft, hoeft er geen aparte commissie te komen. Maar doen we wel gewoon alles in de molen van de Dordtse Dinsdag, met zoveel mogelijk vaste sprekers. Maar het, gezien het aantal kleine fracties die we hebben, zal het ook niet altijd lukken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schalken. Dat laatste, daar is denk ik iedereen zich wel van bewust. Mevrouw De Heer, wilt u ook nog ...

Mevrouw De Heer: Dat wilde ik inderdaad. Nieuwe dingen niet, kijk het naar het ontstaan over nieuwe input. Commissies, daar hebben we binnen de fractie nog geen besluit over genomen. We staan daar niet onwillig tegenover, maar dat moeten we nog even definitief besluiten. Wat ik nog wel wilt zeggen. Dan kijk even naar mevrouw Stolk, die verwoordde dat heel mooi over participatie. Ik ga dat niet allemaal herhalen. Het is heel duidelijk wat u heeft gezegd, daar wil ik me graag bij aansluiten.

De voorzitter: Dank u wel. Nog iemand die iets wil zeggen? Want het kan nu nog. Anders ga ik van alles zeggen. Wat, mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Even, aantal keren is die sluiproutes, voorzitter, genoemd. Dat zijn wel sluiproutes die door Dordtenaren zelf worden genomen. Want dat zijn Dordtenaren die er niet in het centrum afdalen, maar die er in Zwijndrecht afdalen, omdat het verkeer vaststaat. Dus het zijn onze eigen inwoners. Als we die brug autoluw maken, dan zou ik ook met Rijkswaterstaat eens in overleg gaan, wat dat voor effect heeft op de A16 zelf. Want we gaan al dat verkeer dan door de A16 leiden, door de tunnel naar Dordrecht toe. Ik rijd er regelmatig, die staat al behoorlijk dicht. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk, dat daar vast en zeker wel aandacht voor is. Wat mij overigens wel opviel. Ik heb heel weinig mensen wat horen zeggen, over het rangeerterrein en over de stamlijn. Is mijn conclusie, dat u het allemaal prima vindt, dat dat verplaatst wordt indien mogelijk enzovoort. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Ja, als die verplaatst wordt, moet het wel zodanig op een plek staan, waar ook die gevaarlijke stoffen treinen veilig kunnen gaan staan.

De voorzitter: Voor zover die veilig kunnen staan. Maar dat is weer een heel ander verhaal, wordt meegenomen. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja. Even, want, terechte vraag hoor, die u stelt. Maar volgens mij heeft er vanavond iemand al gevraagd van, gaan wij over dat rangeerterrein? Is dat nou van de NS? Want wij kunnen wel iets willen ...

De voorzitter: Nee, dank u wel, mevrouw Stolk. Ik weet denk, het antwoord. Er is namelijk in de presentatie ook al heel duidelijk, al eerder op gewezen, dat er onderhandelingen moeten gevoerd worden met de NS. Dat er al uitvoerig gezocht wordt naar mogelijke plaatsen voor het rangeerterrein. Dus het rangeerterrein, dat zal ja, dat snapt iedereen eigenlijk wel, dat zal wel weg moeten. En dat moet in samenspraak met de NS, dat is helder.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter, als ik daar dan even op in mag haken. Er is ook verteld, volgens mij was dat de vorige consultatie, dat er niks zo moeilijk is, om te onderhandelen met de NS. Dus daar ligt voor de, voor het college echt wel een uitdaging.

De voorzitter: Ja, dank u wel voor die aanvulling. Dat is mij ook wel bekend. En of NS de moeilijkste is of Rijkswaterstaat, dat weet ik nog niet, want dat is ook een lastige. Daar hebben we ook wat ervaring mee. Goed. In ieder geval, ik denk, dat de conclusie ... Mijnheer Stam, nog eventjes dan, vooruit.

De heer Stam: Ja, klein puntje nog. Zou het college na willen denken, om een soort terugkeergarantie van de huidige bewoners in de sociale woningen, mogelijk te maken in de nieuwbouw wijk?

De voorzitter: Mooi woord. Ze hebben hem gehoord. Dus wie weet, krijgt u er nog een keer antwoord op. Over de stamlijn, had u niets te zeggen verder? Nee? Dat is goed.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Mag ik daar dan nog een aanvulling op geven, wat de heer Stam zegt? Er zijn mensen, die daar op de Weeskinderendijk wonen, volgens mij is dat zowel huur als koop. Dan zou het wel zo moeten zijn, dat het wel gelijkwaardig moet zijn, aan wat ze nu bij wijze van spreken aan hypotheek hebben. Want als je dat gaat verruilen naar huizen voor drieëneenhalve ton, dat kunnen waarschijnlijk heel veel bewoners niet betalen. Ik heb het zelf al gezegd, ik ook niet, maar waarschijnlijk die mensen ook niet. Dus ik zou dat wel graag in beeld willen hebben.

De voorzitter: Uw opmerking, die is vast en zeker ook hier binnengekomen en genoteerd. Goed. Dan heb ik nog de volgende vraag, allereerst aan de commissie. De vorige keer heeft mijnheer Van der Kruijff terecht in de laatste minuut, de opmerking nog kunnen maken van ja, maar wij moesten toch geconsulteerd worden.

Nou, dat kon toen niet. Heeft de commissie het gevoel, dat dat nu wel gebeurd is? Ik zie heel veel instemmend geknik. Nou, dat is fijn. Dan is de volgende vraag aan mijnheer Burggraaf. Kan het college een beetje uit de voeten met de input, die ze nu gekregen heeft?

De heer Burggraaf: Ja, dank u wel, voorzitter. Jazeker. Omdat ik even samenvattend, als ik zo de commissie beluister, toch wel nou ja, over bijna unaniem hoor, dat de ambities die in 2021 in die Mecanoo visie zijn vastgelegd, dat dat de ambities zijn die u ook graag doorvertaald wil zien in het bestemmingsplan.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, kijk, als de heer Burggraaf aangeeft, dat die gehoord heeft, dat de ambitieniveau unaniem is hier in deze raad, dan wil ik toch wel even een opmerking maken. Want die ambitie onderstrepen wij niet. Wij willen daar minimaal dertig procent sociale huurwoningen en het liefst bij wijze van spreken nog meer, want er zitten nog meer mensen daar in die wijk. Dus wat de heer Burggraaf zegt, daar wil ik even afstand van nemen.

De voorzitter: Ik heb hem gehoord en ik begrijp hem. Want ik heb nog een paar partijen gehoord, die dezelfde kanttekening gemaakt hebben. Mijnheer Burggraaf, ga uw gang.

De heer Burggraaf: Ja. Nou, goed, mijn opmerking ging vooral over de kwaliteit van deze gebiedsontwikkeling, die hier zit en kijken naar de entree van de stad, die we nu hebben. Ik proef nog steeds bij een ieder de ambitie, om in dit gebied een hele andere kwaliteit voor de stad te gaan realiseren. En dat is een nou ja, een enorme puzzel met allerlei afwegingen daarin. Eén die zeker, waar een aantal op hebben gewezen, het van belang is, dat we daar het participatietraject goed in doorlopen. Dat hebben we natuurlijk in aanvang, ook naar de visie van Mecanoo uitgebreid gedaan, met allerlei stadslab trajecten, participatie met de omgeving. Nou, vervolgens moet je van een visie naar een, een nader, verdere uitwerking met ook allerlei onderzoeken, zoals een omgevingseffect rapportage en dergelijke. Dat gaat weer naar een bestemmingsplan, die in het college op 5 december wordt vastgelegd. En waarom we ook we hebben gezegd ja, dat gaan we al eerder nou goed, dat is nu denk ik een maand geleden geweest, aan de stad alvast presenteren. Om van daaruit ook te zorgen, dat we alle input uit die stad krijgen. Dan voeren we ook individuele gesprekken met de verschillende stakeholders, belanghebbenden in het gebied op. En natuurlijk komt ook zo meteen als die eenmaal is vastgesteld, ook weer ter inzage te liggen en kunnen alle partijen daarop ook weer reageren. En nou, hebben we transparant alle belangen in beeld en kunnen we ook goed hier de afweging in maken, in hoe we uiteindelijk daar positie, of hoe u daar posities en richting in kiest. Ja, heel veel van die punten die u heeft genoemd, zullen we zeker in het traject naar 5 december toe meenemen en adresseren. Misschien goed, als ik even een paar eruit haal, waar de meeste opmerkingen over gemaakt zijn. Vraag over de stadsbrug hè.

Daar werd gesteld van, goh, wie is daar nou ... Ja, misschien, laat ik die andere nog even, de vraag van Gewoon Dordt. Die vroeg nog van, goh, waarom kies je dan in het traject voor de wet Crisis en herstel? Ja, dat doen we, omdat deze gebiedsontwikkeling gewoon enorm complex is en een gebiedsontwikkeling is, die niet zeg in twee jaar tijd is afgerond. Maar een traject is wat echt nou ja, tien, twintig jaar gaat duren, voordat je die ontwikkeling hebt, zoals je die nu ook op de tekening al geschetst ziet. Daar zullen ook trajecten gevoerd worden. En ik hoorde er meerderen al over, Rijkswaterstaat, ProRail, NS. Heel veel publieke partners die ja, soms niet zo snel kunnen handelen, als dat wij dat kunnen. In de zin van, de bestemming die we voor plekken bedenken en de wil om daar te gaan bouwen. Daarom heb je een Crisis- en herstelwet formule, waarbij je aan de voorkant een bestemmingsplan kan vaststellen en ook op een aantal punten kan benoemen. Dat je zegt van ja, op dit moment is die brug nog niet autoluw bijvoorbeeld, maar zodra die er wel is, kunnen we deze en deze ontwikkelingen in de wijk mogelijk maken. Dus op die manier zorg je, dat je wel de richting kan bepalen. Maar niet hoeft te wachten tot alles al tot achter de komma ja, uitgezocht en georganiseerd en geregeld is. En ja, we zijn blij, dat dat middel nu nog ingezet kan worden. Want zoals ik al zei, het is echt een heel complex gebied. Dat kan je alleen maar ja, van de kant krijgen, als je nou ja, zo'n instrument hebt, dat je in de tijd nog wat kan schuiven. En dingen kan doen, die op moment al zeker zijn en andere dingen zeggen, nou, dat komt in de fase op moment, dat we verder zijn ook met die publieke partners. Want voor een stadsbrug is dat natuurlijk Rijkswaterstaat, want die gaat over het deel, over het water, de aansluitingen. Op een gegeven moment komen voor de, op het moment dat je zeg maar, alweer op maaiveldniveau zit, die komen uiteindelijk voor de gemeente. Daar hebben we natuurlijk ook met Zwijndrecht maandag, ook nog weer gesprek over gehad. En daar hebben we ook de vragen die u hier ook stelt, in de onderzoeken liggen. En dat zal zo meteen ook in de omgevingseffect rapportage die bij bestemmingsplan zit, op 5 december inzichtelijk worden gemaakt. Allerlei vragen die u nu heeft van, hé, maar wat betekent dat nou voor de afwikkeling op de A16, op de N3 en calamiteitenroute? Of wat als we hem nou niet autoluw maken, wat betekent dat dan voor de impact, op wat je dan wel zou kunnen ontwikkelen? Et cetera. Die worden daar allemaal in beantwoord. Ja, ik heb ook terecht vind ik, wel een aantal dingen gehoord, die zeiden van ja, zorg nou dat de wijk een eigenheid krijgt. Dat je dingen die je verzint op papier, ook vervolgens in de praktijk ook qua verbindingen, ook echt werken. Nou, dat zijn terechte aandachtspunten. Eén daarvan is ook bijvoorbeeld, die genoemd werd, de Laan der Verenigde Naties, de Dokweg. Waarbij je natuurlijk inderdaad een weg hebt tussen het water en de wijk in. Wat nou ja, goed, alles wat een weg of een spoor, et cetera, is natuurlijk altijd een barrière zeg maar, in hoe je het gebied daarna ook bij betrokken is. Dus dat is er zeker één, die we nader moeten bestuderen. Kijk, een ondertunnelings variant die ik u hoorde zeggen, ja, dat is natuurlijk een hele mooie ambitie. Maar als we, ik kan u wel vertellen, dat om deze gebiedsontwikkeling te maken, al enorm kostbaar is. Als je dan ook nog zo'n ambitie eraan vast koppelt, ja, dan moet u bereid zijn heel veel geld meer, in te leggen. Maar we kunnen, we gaan wel kijken, hoe we het op een andere manier door misschien net iets verdiept, dat soort oplossingen, je toch nog wel inderdaad die barrière die zo'n weg anders zou vormen, toch kan verzachten of beslechten. Want ja, het is natuurlijk heel zonde, als je die kwaliteit langs dat water die we ook in het plan hebben zitten, niet goed ook bij de wijk kan betrekken.

Even kijken. Over de stadsbrug, of daar nog andere zaken zijn die ... Nee. Dan was de vraag over de woonwagens. Zoals ik de vorige keer, maar blijkbaar nog niet scherp genoeg heb gezegd, is dat ik volledig uw oproep onderschrijf en ondersteun. Dat op moment, dat we zeggen, voor de gebiedsontwikkeling daar is het nodig om die ruimte te gebruiken, om andere woningen neer te kunnen zetten, om daarmee flinke aantallen woningen in het gebied te realiseren. Dat dan de woonwagens ook een alternatieve plek moeten krijgen. Daar heeft het college ook de ambitie bij vastgelegd, de heer Stam refereerde even aan de discussie, die nu ook landelijk gevoerd is. Gezegd is van ja, maar er moet ook groei zijn in het aantal woonwagen standplaatsen. Dat we ook hebben gezegd, het uitgangspunt is, we vinden dat we een alternatieve plek ervoor vinden. En dat die plek ruimte biedt binnen de wettelijke normen die er zijn, voor het aantal woonwagens wat nu op die plek staat, dus ook op die nieuwe plek te kunnen vestigen. En dat daar ook nou ja, een uitbreiding is van het aantal woonwagen plaatsen. Dus dat zijn de uitgangspunten, waarop die zoektocht inzetten. Primair binnen het gebied zelf, dus binnen dit plangebied. Maar ook met een zoektocht in de rest van de stad. Ook zo, dat je die alternatieve plek beschikbaar moet hebben op moment, dat je gaat zeggen oké, nu gaan we op die locatie ook ontwikkelen. Want natuurlijk moeten dan eerst de bewoners ook op een nieuwe plek, zich kunnen settelen en vestigen, voordat je gaat ontwikkelen op de plek die dan vrijkomt.

De voorzitter: Als u nu even adem gaat halen, dan ga ik mijnheer Schalken vragen zijn vraag te stellen. Daarna mag mevrouw Stolk.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, voorzitter, graag nog iets duidelijker. Niet alleen een inspanningsverplichting of een toezegging. Maar gewoon de vaststelling, dat we dat echt gaan doen, die andere plek geven. Want volgens mij stond dit als een soort van inspanningsverplichting genoteerd, maar dat vind ik te vaag.

De heer Burggraaf: Nee, voorzitter, om helder te zijn. Die plek, die moet er zijn. De resultaten, als dat resultaat niet gevonden wordt, dan ja, betekent dat, dat je binnen het gebied minder ruimte hebt om te ontwikkelen. Dus dat, zo simpel is die. Nogmaals, in de volgorde ook, primair in het gebied, in het gebieds... ontwikkelingsgebied, wat we hebben gemarkeerd. En nou ja, als dat niet lukt nogmaals, ook met een zoektocht breder in de stad, maar die, dat zijn we nu allebei verder aan het verkennen en uitwerken.

De voorzitter: Dan mag mevrouw Stolk de laatste vraag stellen, want we gaan afronden.

Mevrouw Stolk: Misschien moet ik die eigenlijk bewaren tot de volgende keer, maar laat ik hem dan toch maar stellen. Als we die resultaatverplichting hebben, krijgen dan de woonwagenbewoners dan ook de gelegenheid, om eventueel die grond te kopen? Want nu staan ze op een soort van erfpacht. Als we het dan hebben over gelijke rechten, dan zijn wij wel een voorstander, dat je dan ook de grond daarvan kan kopen.

De voorzitter: Mijnheer Burggraaf, kunt u daar een antwoord op geven?

De heer Burggraaf: Nou, voorzitter. Ja, ik vind nu in de fase waar het proces zitten, is de vraag, de plek waar ze zitten, vind een alternatieve plek. Dat is het niveau, waarop we nu aan de gang gaan. En wat u vraagt is een, eentje die veel verder in het proces, ja, in detail is. Dus ik vind het nu echt te vroeg, om daar nu een antwoord op te geven, voorzitter.

De voorzitter: Goed. Dan denk ik, dat we ... Of wilt u nog iets toevoegen aan uw verhaal?

De heer Burggraaf: Even kijken hoor.

De voorzitter: Eén minuut totaal.

De heer Burggraaf: Ik ga niet veel meer toevoegen, hoor. Nee, ik wilde nog wel even op de stamlijn, omdat we daar natuurlijk ook nadrukkelijk die uitvraag over hebben gedaan. Ik in ieder geval GroenLinks daar ook over heb horen zeggen. Die vroeg ja, wat is nou eigenlijk de nu, de intensiteit van de stamlijn? En u legt terecht de verbinding ook met de bedrijvigheid, de circulariteit en dergelijke. Ik denk, dat u dan bedoelt ook, alternatief vervoer over het spoor. Kijk, onze inzet en is ook geen geheim, is natuurlijk sowieso om de vervoer over, van gevaarlijke stoffen over het spoor, onze burgemeester heeft er natuurlijk ook dit jaar al eerder met een aantal burgemeesters, een pleidooi voor gedaan in Nederland. Dat dat, even los van deze, dat voegt heel, dat brengt heel veel voor deze gebiedsontwikkeling, maar ook heel veel nou ja, veiligheid voor onze stad. Dus dat is sowieso een overall doelstelling. Voor de stamlijn is dat er ook één, waarvan we hebben geconstateerd, dat die intensiteit nu zeer beperkt is. Het zijn feitelijk drie bedrijven die er gebruik van maken, waarvan er twee gerelateerd zijn aan spoor infra werkzaamheden. Dus niet aan de Zeehaven gerelateerd, maar gewoon puur het onderhoud van het spoor. Dus daarvan hebben wij gezegd ja, dat zou natuurlijk ook iets kunnen zijn wat nou ja, op andere plekken in het land zou kunnen gebeuren. En de andere is dan het vervoer van nou ja, toch ook deels gevaarlijke stoffen over die stamlijn. Dus daar voeren we het gesprek over met het havenbedrijf, met het bedrijf, wat dat natuurlijk raakt. Ook de discussie met het havenbedrijf, ja, een stamlijn door het gebied als je woningen gaat doen in de gebiedsontwikkeling, met dus uw stellingname van gevaarlijke stoffen moeten er niet door, dat match niet met elkaar. Dus voeren we met onder andere het havenbedrijf, maar bedrijf, de gesprekken over ja, en wat betekent dat dan voor de toekomst? Maar tegelijkertijd, is dat ook weer een publieke samenwerking. Want dat zijn ja, investeringen die vooral door ProRail, vanuit IenW en dergelijke, dat soort infrastructurele zaken lopen. Dus daar moeten we op dat niveau, het gesprek mee voeren. Omdat wij niet uiteindelijk de nou ja, eindverantwoordelijke zijn over die stamlijn. Hetzelfde wat we doen met het rangeerterrein, waarvan we altijd hebben vastgesteld, daar zijn ook subsidies voor gegeven. Dat is eigenlijk de kern ook van het Mecanoo visie. Daar moet je een parkeergarage neerleggen, om daarmee het geluid en dergelijke af te schermen van het spoor. Ja, daar heb je die plek voor nodig. Dus ook daar voeren we met de publieke partners gesprekken over. Ja, wanneer kunnen we over die ruimte beschikken en waar wijken ze dan naar uit?

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Nou, mevrouw Stolk. Ik denk, dat we het hier even bij moeten laten, als u het niet erg vindt. Want het is bijna tijd en ik moet zo daar ook weer aan het werk en u waarschijnlijk ook. Dus kan uw vraag geparkeerd worden?

Mevrouw Stolk: Het zal wel moeten.

De voorzitter: Dat is een mooi antwoord. U was ook klaar? Dan rest mij nog, om nog eenmaal te zeggen. U voelt zich voldoende geconsulteerd, dat was de bedoeling. Het college heeft aangegeven, dat ze uit de voeten kunnen met de input. Dan zal ik als laatste zelf maar de conclusie trekken, dat de commissie van mening is, dat er niet een aparte commissie moet komen. Maar dat het waar mogelijk, met vaste sprekers. Waarbij de kleine fracties direct en terecht aangegeven hebben, dat dat niet altijd mogelijk is. En ik proef ook wel dat een begeleidingscommissie op het proces, ook wel een meerderheid heeft, maar daar moet de griffie verder ook maar eventjes over gaan denken. Ik dank u allemaal voor uw inbreng. Ik dank ook de mensen achter mij, ze hebben zich keurig gedragen. Voor jullie natuurlijk ook heel belangrijk, wat hier gebeurt. Fijn dat jullie er waren en ik hoop, dat u ook een beetje genoten heeft van ons werk. Dank u wel.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 19 december 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff